

Temmuz - Ağustos 2020

ISSN: 1306 - 3731

Fiyatı : 10 TL

15.
YIL

Akpınar

88.
SAYI

KÜLTÜR SANAT VE EDEBİYAT DERGİSİ

Kuruluş T. : 01.01.2006

Kurucusu : İsmail ÖZMEL

MEDENİYETLER NİÇİN KAVGA ETSİN? KONUŞMAK VARKEN ...

ALTUNHİSARLI ÂŞIK TAHİRÎ
ARŞİVİMDEN SAYFALAR

Nail TAN

BİR SÖYLEŞİNİN HATIRLATTIKLARI VE
ORD. PROF. DR. REŞİD RAHMETİ ARAT

İsmail ÖZMEL

NEŞET ERTAŞ

Sadık K. TURAL

BAZI ETİMOLOJİK SÖZLÜKLERİN
TÜRK DİLİNE VERDİKLERİ ZARAR

Tuncer GÜLENSOY

akpinardergisi.com

SAHİBİ ve GENEL YAYIN YÖNETMENİ

İsmail ÖZMEL

ismailozmel@hotmail.com

YAYIN KURULU

İsmail ÖZMEL

Nevzat TOPAL

Murat SOYAK

DANIŞMA KURULU (HAKEM HEYETİ)

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU (Selçuk Üniversitesi Em.Ö.Ü.)

Prof. Dr. Esmâ ŞİMŞEK (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Ahmet BURAN (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Pervin ÇAPAN (Muğla Üniversitesi)

Prof. Dr. Nedim BAKIRCI (Niğde Üniversitesi)

YAZIŞMA VE YÖNETİM YERİ

Yeni Çarşı İş Merkezi B Blok Nu. 1/5 NİĞDE

Telefon: 0.388 213 12 50 Belgegeçer: 0.388 233 35 45

ABONE ÜCRETİ

Tanesi : 10 TL

Yıllık Abone Bedeli: 70 TL

Resmî Abone Bedeli: 150 TL

Yurtdışı Abone Bedeli: 50 Avro

Posta Çeki: 5145515 (İsmail ÖZMEL)

Banka Hesap No : Yapı Kredi Niğde Şubesi

Iban : TR83 0006 7010 0000 0061 2945 53

GRAFİK - TASARIM

GULMIRA YESHMANOVA

BASIM YERİ

KARAN OFSET

İlhanlı Mah. Aydınlık Cad. 95/A • NİĞDE

Tel: 0.388 233 66 22 • Belgegeçer: 0.388 233 88 11

Dergiye gönderilen yazı ve şiirler basılsın basılmasın geri verilmez. Yayınlanması istenen yazıların el-mek adresimize gönderilmesi gerekmektedir. Dergimizde yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Yazı ve şiirlere ücret ödenmez. Yayın kurulu gerekli gördüğünde yazılarda değişiklik yapabilir.

İÇİNDEKİLER

- 3 ALTUNHISARLI ÂŞIK TAHİRİ
ARŞİVİMDEN SAYFALAR
Nail TAN
- 7 MİLLÎ MÜCADELE KUTSAL İSYAN
Dr. Arslan TEKİN
- 8 BİR SÖYLEŞİNİN HATIRLATTIKLARI VE
ORD. PROF. DR. REŞİD RAHMETİ ARAT
İsmail ÖZMEL
- 11 SÖZCÜK YİNELEMELERİ YA DA
FAZLALIKLARINDAN KAYNAKLANAN
YANLIŞLAR, SORUNLAR
Adil İZCİ
- 13 GÜNDÜZ AYDIN VE ŞİİRLERİ
ÜZERİNE BAZI DÜŞÜNCELER
Abdülkadir GÜLER
- 17 KANAYAN ŞİİR
Dursun ÖZDEN
- 18 NEŞET ERTAŞ KONULU KONUŞMA
Sadık K. TURAL
- 22 YALANGI
Murat SOYAK
- 22 SAYGI DURUŞU
Mehmet BAŞ
- 23 BAZI ETİMOLOJİK SÖZLÜKLERİN
TÜRK DİLİNE VERDİKLERİ ZARAR
Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY
- 28 LİYAKATSIZ ŞAİR VE KELİMELE
Cemal KARSAVRAN
- 28 ACILAR VE DÜŞLER
Nihat KAÇOĞLU
- 29 KAÇAN ADAM
Osman AYTEKİN
- 34 DOST
Şakir MUSALLI
- 37 YİRMİ İKİNCİ ŞEKLİN
Abidin GÜNEYLİ
- 38 ŞİİRİN BÜYÜLÜ DÜNYASINDA BİR GEZİNTİ
İsmail ÖZMEL
- 43 AĞLAYACAKSIN
Serdar GÖÇMEN
- 44 Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Muhsin Kar'dan
Gaziler Günü Mesajı

Sevgili Akpınar Okuyucuları,

**MEDENİYETLER NİÇİN
KAVGA ETSİN?
KONUŞMAK VARKEN ...**

İSMAİL ÖZMEL

Medeniyet kavramı zihnimizde hep olumlu bir anlayışı çağrıştırmıştır. Medeni insan, konuşulabilir, tartışılabilir insan. Fikri, kanaati sorulabilir insan. Düşüncesi sorgulanabilir insan. Düşünceye, farklı düşünceye saygılı insan. Başkalarına karşı peşin yargıları, peşin suçlamaları, peşin düşmanlıkları olmayan insan. İnsanlara sevgi ve saygısı olan insan. Vatandaşların, diğer insanların çektiği acıları paylaşmak isteyen insan. Onların acılarını dindirmeye çalışan insan. Kültürlü ve anlayışlı insan.

Ülkesine ve devletine sahip çıkan insan. Ülke kaynaklarını koruma ve geliştirme bilincinde olan insan. Ülkeye hizmet etme heyecanını ve özlemini duyan insan. Öğrenme, araştırma ihtiyacı duyan insan. Kendi bilgilerinin günümüz meselelerini çözmeye bazen yetmeyeceğini bilen insan. Ortak akıl ve bilimin sesini dinleyen insan, medeni insandır.

Medeniyetler niçin kavga etsin? Bunu bir öngörü olarak ortaya atmak için medeni insan, toplumda öncelikli yeri olan değerli insandır, tezini çürütmüyor mu? Yani medeniyetleri kuran milletler, bir medeni insanın gösterdiği hoşgörü ve anlayışı göstermesin mi? Bir medeniyeti kurduğu ve uygulamaları ile hayata geçirdiği, medeni şehirler, medeni çevre ve medeni nesiller yetiştirdiğini ileri süren bir topluluk, kendisi gibi bir medeniyete vücut vermiş ve kendi anlayışı ve birikimi ile şehirler kurmuş, sanatsal ve bilimsel çalışmalar yapmış bir topluluk ile niçin kavga etsin?

Demek ki medeniyetin milletlerin tarih içindeki kazanımları ve ürettikleri ve hayatının bir özeti olan medeniyet tabelası; içerisi boşaltıldı, para ve silahtan ibaret bir heyula haline geldi de biz mi görmedik? Adı medeniyet ama ateş ve ölüm vadetmekte, karşısında olanlara ya benim safıma geç, ya değilse seni mahvederim der gibi bir tavır takınmak medeni dünyaya yakışır mı?

Bir süredir böyle soruların ve meselelerin peşine düştük. Medeniyet adına layık bir birikimi ifade ediyorsa, kavga etmemeli, varsa meseleleri konuşarak, araştırarak, öğrenerek ve öğreterek çözmeye çalışmalıdır. Medeniyetler çatışması tezini satır satır okuyarak, eleştirilerimizi yazmaya başladık, epeyce de bir mesafe kat ettik. Konulara eleştirel bir açıdan bakmaya ne çok ihtiyacımız var? Meselelerimizi konuşmaya ve düşünmeye ne çok ihtiyacımız var.

Bir korkulu rüya haline getirmeyelim dünyayı. İnsanların ümide ve güvene ihtiyacı vardır, her memlekette ve her medeniyette.

Yine Akpınar güzelliklerle beraber olmanın şevki ve gayreti içindedir. Yeni sayılarda buluşmak dileği ile sağlıklılıkla kalın hoşça kalın.

ALTUNHISARLI ÂŞIK TAHİRÎ ARŞİVİMDEN SAYFALAR

Nail TAN

Kültür/Kültür ve Turizm Bakanlığı Millî Folklor Enstitüsü/MFE, Millî Folklor Araştırma Dairesi/MİFAD ve Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğünde/HAGEM; Müdür V. (1971-1972), Daire Başkanı (1973-1978, 1979-1984), Genel Müdür (1997-1998) unvanlarıyla sorumlu yönetici olarak hizmet verirken planlı halk kültürü derlemelerinin yanı sıra Niğde'ye ek iki gönüllü halk kültürü hizmeti daha götürmek şansımız oldu. Bu hizmetleri Akpınar'ın 86. sayısında bizimle yapılan söyleşide anlatmıştık. Niğde'nin eski Bor yeni Altunhisar ilçesinin Ulukışla kasabasından (eskiden köy) Âşık Kemalî Baba (Mustafa Gümüşdağ, 1860-1926) hakkında önce Eğitim Enstitüsünden sınıf arkadaşım Tevfik Özkubat'la (1975), sonra da tek olarak bir kitap yayımlamıştık (1. bs. 2006, 2. bs. 2011). Bu kitap bir devlet hizmeti değildi, gönüllü bir çalışmaydı. 2. baskıyı Ulukışla Belediye Başkanlığı yaparak destek olmuştu.

Âşık Tahirî'ye gelince... Bu halk şairi de Altunhisarlı (Anduğu/Ortaköy). Bizim anıtmezarını yaptırdığımız 1984

yılında Altunhisar, Bor'a bağlı bir kasaba/belde idi. Asıl adı Mehmet olan, Tahirî mahlasıyla şiirler yazan (kalem şuârâsı, sazı yok) şair 1812 yılında Altunhisar'da doğmuş ve 1883 yılında, Osmanlı döneminde Ulukışla'nın Ali Hoca, İlifkin ve Horoz köylerinin âşâr vergilerini toplamak için dolaşırken ölmüş, bugünkü Çiftehan İstasyonu ile Pozantı arasında Kırkgeçit Çayı ile Çiftehan deresinin birleştiği yerdeki tahta köprüye yakın bir yerde cenazesi toprağa verilmiştir. Hakkında, Niğde'yle ilgili kültürel araştırmalarıyla tanınan Niğde müzesinin kurucusu M. Zeki Oral (1901-1962) Niğdeli Şair ve Âşıklardan Ortaköylü Âşık Tahirî(Ankara 1955, 112 s.) adlı bir kitap yayımlamıştır. Şairin, âşığın şiirleri ve hayat hikâyesi bu kitap sayesinde unutulmaktan kurtulmuştur. Ayrıca, Altunhisarlı Vahap Okay (1911-2006) ve Hacı Angı'nın (1933-) bu konudaki çalışmaları olmasaydı, mezarı ilk gömüldüğü yerde kalsaydı, bugünkü kadar tanınması asla düşünülemezdi. Okay ve Angı Ankara'da yaşıyorlardı. Odama gelip gittiler, anlattılar. "Bu talihsiz

şairin kemiklerini baba ocağına taşıyıp sevaba girelim.” dediler. Divan şairlerinin mezarları, genellikle bakımlı iken, önemli mezarlıklarda bulunurken halk şairleri (birkaçı dışında, o da Cumhuriyet döneminde) daima üvey evlat muamelesi görmüştür. Başkanlığımız döneminde örnek bir çalışma yapmaya karar verdik. Vahap Okay ve Hacı Angı mahallî yöneticilerle görüştüler, nakledilecek mezar yerini belirlediler ve 1983 yılında nakli gerçekleştirdiler. Biz de Daire olarak Bakanlığımız Yapı İşleri Dairesinden F. Gönül Yurdakul’a bir anıtmezar projesi yapması ricasında bulunduk. Şairin hayatını, şiirlerini okudu ve şahsiyetine uygun bir proje çizdi 1983’te. Yardımcım halk edebiyatı uzmanı Hayrettin İvgin’le biz de boş durmayıp Âşık Tahirî Bibliyografyası: Hayatı, Âşıklığı, Sanatı (Ankara 1983, 32 s., KTB MİFAD Yayınları. 46) kitabını yayımladık. Kitabın sonunda Gönül Hanım, projesini açıkladı, çizimlerini koydu. Başta Niğde Valisi, Bor Belediye Başkanı olmak üzere mahallî yöneticiler de çok beğenmişlerdi. İl Kültür ve Turizm Müdürlüğüne Müze Müdürü Mustafa Akkaya bakıyordu. Onun da gayretlerini unutamam. Valiyi Ünal Özgödek olarak çok iyi hatırlıyorum. I. Uluslararası Niğde Kültür ve Sanat Şenliği’nin (28-29 Mayıs 1984) açılışına göre hareket etmiştik.

Sıra anıtmezarın yapımına

gelmişti. Altunhisar’da çok güzel, merkezi bir yer tahsis edilmişti. 1984 yılı bütçesinden, Kültürel Faaliyetlere Yardım faslından para gönderdik. Akkaya, Okay ve Angı mahallî kaynakları da harekete geçirdiler. Gönül Yurdakul’un nezaretinde inşaat 1984 Mayısında tamamlandı. I. Uluslararası Niğde Kültür ve Sanat Şöleni’nde 28 Mayıs 1984 tarihinde törenle anıtmezarı ziyarete açtık. Vali Ünal Özgödek’in katıldığı büyük bir tören düzenledik. Halk şairinin mezarı, protokol ve halkın katılımıyla hizmete girdi. Hayrettin İvgin, Mehmet Yardımcı, İrfan Ünver Nasrattınoğlu, Gönül Yurdakul konuklar arasındaydı. Karslı Âşıklar Murat Çobanoğlu, Şeref Taşlıova ve İlhami Demir törende çalıp söylediler. Hacı Angı, fotoğraf çektiği için fotoğrafta yer almamış. Vahap Okay, gazetecilere bilgi veriyordu sanırım. İvgin’le birlikte hazırladığımız kitaptan da bir miktar dağıtmayı ihmal etmedik. Anıtmezar yapıldığı sırada KTB Bakanı Mükerrerem Taşçıoğlu’ydü.

Âşık Tahirî anıtmezarının ardından yağmur gibi teklif geldi illerden. Haklılar. Niksar’da Erzurumlu Emrah’ın mezarı perişan hâldeydi. Önce ona el attık. Sonra ben, 1984 30 Ekim’inde Güzel Sanatlar Genel Müdür Yardımcılığına atandım. Yardımcım Kâmil Toygar, hizmetleri sürdürdü.

Bizim Hayrettin İvgin’le birlikte hazırladığımız, KTB’ce yayımlanan Âşık

Tahirî Bibliyografyası adlı kitap şu bölümlerden oluşmaktadır:

Açıklama/Ön Söz Yerine (3-8)

Âşık Tahirî: Hayatı, Âşıklığı ve Sanatı (9-10)

Âşık Tahirî'den Seçme Şiirler (18 şiir, 11-18)

Sözlük (19-20)

Bibliyografya: Âşık Tahirî'den Bahseden Kitaplar (11 kitap, 22)

Âşık Tahirî'den Bahseden Makaleler (26 makale, 22-23)

Haberler, Röportajlar, Raporlar (33 kaynak, 24-26)

Yazar ve Şahıs Adları İndeksi (27)

Âşık Tahirî Anıtmezarı (F. Gönül Yurdakul; 29-32)

Son olarak şunu söylemeliyim.

Tahirî'nin anıtmezarını tasarlarken onun şu dörtlüğü başlıca ilham kaynağımız oldu:

**Tahirî, Azrail gelir kastıma
Selâm eylen yâranıma dostuma
Büyük bir taş dikin kabrim üstüne
Belki devir döner belirsiz olur.**

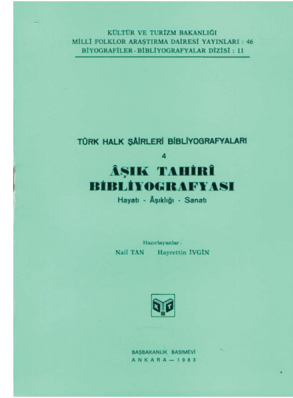
(s.7)

Bu dörtlüğü, başındaki uzun s ü t u n a yazdırdığımız gibi hatırlayamadığım iki dörtlüğünü daha yazdırdık. Devlete uzun hizmet şansımız olsaydı, politikacılar partiden çok devleti düşünseydiler, 57 yaşında bizi emekliye ayrılmaya zorlamasaydılar Tahirî'nin mahlasını verdiği Âşık Kemalî ve başka âşıklar için de anıtmezarlar yaptırmayı planlamıştık. Unutmayalım, Âşık Veysel'in Şarkışla Sivrialan köyündeki anıtmezarı,

çevre düzenlemesi, ev müzesi de büyük ölçüde Kültür ve Turizm Bakanlığının eseridir.

Âşık Tahirî'nin anıtmezarının açıldığı güne (28 Mayıs 1984) ait arşivimde, aile albümünde yer alan fotoğrafları bu yazı dolayısıyla yayımladığım için çok mutluyum. Akpınar'a ve İsmail Özmel dostu teşekkür borçluyum.

Allah'ın rahmeti Âşık Tahirî'nin üzerine olsun!

Âşık Tahirî Anıtmezarı

MİFAD Başkanı Nail Tan törende konuşurken

Törende davetliler, öğrenciler ve halk

Soldan sağa; Şadi Cındık, Gönül Yurdakul, İrfan Ünver, Nail Tan, Mehmet Yardımcı

Nail Tan, Hayrettin İvgin, Mehmet Yardımcı Bor'da yemekte

MİLLÎ MÜCADELE KUTSAL İSYAN

Dr. Arslan TEKİN

İstanbul'un, Ankara'nın dışına çıkalım, Anadolu'yu tanıyalım. Niğde'de, İsmail Özmel'in büyük fedakârlığıyla 2006'nın birinci ayından beri yayın hayatında olan bir kültür, sanat ve edebiyat dergisi var: Akpınar. Arada bahsederim. Kıymetli araştırmalar yer alıyor. Salgın döneminde bile çıktı. Derginin 86. sayısında (Nisan-Mayıs 2020) 65 kitaba imza atmış, hakkında üç kitap yayınlanmış ünlü yazar Nail Tan'la sohbet ve Prof. Dr. Saim Sakaoğlu'nun "Bilim ve Kıskançlık" başlıklı makalesi genç araştırmacılar için yol gösterici.

Dergide dikkat çekici bir makale Emrah Aydın'ın: "Kurtuluş Savaşı'na Farklı Bir Yaklaşım: Kutsal İsyân (Kurtuluş Savaşı'nın Gerçek Hikâyesi)"

Kutsal İsyân sekiz ciltlik bir roman. Makalede şu değerlendirmeye yer veriliyor: "Hasan İzzettin Dinamo, Kutsal İsyân'da Ulusal Kurtuluş Savaşı'nı bir sanatçı hassasiyetiyle tarihî roman formunda kaleme almıştır. Eser aynı zamanda Türk Kurtuluş Savaşı için yazılmış ilk belgesel roman niteliğindedir. Yazarın, Toplumcu Gerçekçi bir anlayışla Kurtuluş Savaşı'nı bir 'isyân' hareketi olarak görmesi, üzerinde durulması ve incelenmesi gereken bir husustur. / Hasan İzzettin Dinamo'nun babası ve ağabeyinin 1. Dünya Savaşı'nda şehit olmasından dolayı, kapsamlı bir araştırma sonucunda ortaya koyduğu bu eserin ilk dört cildi 1966 yılında, geri kalan ciltleri ise 1967 yılında

yayınlanmıştır. Kutsal İsyân'ın ardından yayınlanan 7 ciltlik Kutsal Barış ile birlikte on beş ciltlik bir nehir roman özelliği de göstermektedir."

Sosyalist yazar Hasan İzzettin Dinamo'nun benim okumalarım arasında ayrı bir yeri vardır. Daha orta sondayken "Savaş ve Açlar" romanını okumuştum. Birinci Dünya Savaşı'nın öbür yüzünü, yoksulluğu, açlığı anlatıyordu. Okurken gözümden süyüm süyüm yaş akmıştı.

Emrah Aydın Kutsal İsyân için şu sonuca varır:

"Sosyalist bir yazar olan Hasan İzzettin Dinamo, Kutsal İsyân adlı eserinde ideolojik bir propaganda yapmamış ve bir çözüm önerisinde bulunmamıştır. Millî Mücadele dönemini daha ayrıntılı ve gerçeğe yakın olarak işlemeyi tercih eden yazar, Millî Mücadele'yi, sol ideolojinin genel düşüncesi olarak, emperyalizmle mücadele kapsamında ele almıştır. Ayrıca Mustafa Kemal'deki ihtilalci düşüncelerin gençlik çağlarından itibaren belirginleşmeye başlaması da romana ilişkin ideolojik bir yansıma olarak değerlendirilebilir. Sonuç olarak ihtilalci/devrimci düşüncelerle kendisini geliştiren Mustafa Kemal, emperyalizmle mücadelede başarılı olmuştur."

Solun, M. Kemal'i öne çıkarmasının "Atatürkçülük"le ilgisi yoktur. 08.08.2020)

BİR SÖYLEŞİNİN HATIRLATTIKLARI VE ORD. PROF. DR. REŞİD RAHMETİ ARAT (1900-1964)

İSMAİL ÖZMEL

Selçuk Üniversitesi emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Saim Sakaoğlu'yla Akpınar Dergisi adına bir söyleşi yaptık. Bu söyleşinin bir maddesinde, “Çevrenizde; yazar, şair, bilim insanı olarak kimleri tanıdınız?” diye sorduk. O da bazı isimlerden bahseden söyleşisini gönderdi ve “Resimlerine ulaşabilir miyiz?” dedik. Sağ olsun, yedi resim gönderdi. Bunlardan Reşid Rahmeti Arat’ın Türkiye Diyanet Vakfı-İslam Ansiklopedisi’nden hayatını ve bilimsel çalışmalarını okurken bir ayrıntı beni eski okuduklarıma götürdü.

Prof. Dr. Ali Birinci, Halil İnalcık’la yaptığı bir söyleşide, bir sorusu üzerine üstat, “Osmanlı hanedanları kendilerini Selçukluların, Selçuklular da Gök Türklerin soyundan geldiklerini kabul eder ve hatta bu söylemden güç alırlardı. Çünkü bazı istila dalgaları mesela Mogollar gelirken önündekileri süpürüp götürüyordu. Türkler direniyor ve biz bir büyük milletin devamıyız. bakınız biz Orta Asya’dan Kafkaslar’dan, Azerbaycan’dan Anadolu ve Rumeli’ye kadar bu devamlılığı bilerek ve duyarak devletimizi kurduk ve yaşattık.” derlerdi; aklımda kaldığı kadar; böyle bir cevap vermiş. Ama söyleşiyi yapan akademisyen, cevabın bu kısmına ‘Osmanlı’nın Selçukluların, Selçukluların Köktürklerinin devamı olduğunu ve bunu beyan ettiklerini söylediği cümlelerin arasına (yalan) diye şerh koymuş. Bu yalan sözünü kimin koyduğunu kesin olarak bilmiyoruz, tahmin üzerine değerlendiriyoruz; bir gurur kelimesi olarak değil, çünkü kendisi de eser sahibi bir akademisyen ama hocasının yanlışını düzelten olarak kendisini yükseltmek isteyebilir mi diye düşündük. Belki bu tahminde yanıldım. Ama bu parantez içindeki (yalan) sözü halen hafızamdaki yerini koruyor. Çünkü Halil İnalcık Hocanın eserleri ile birkaç yıldır yatıp kalkıyorum. Yani iyi arkadaş olduk sanırım, biz tarih okuma zevkini lisede aldık, hukukçu olarak okumalarım ilerledikçe, Osmanlı tarihinin zevkini ve güzelliğini, üstat Prof. Dr. Halil İnalcık’tan öğrendik.

Eserlerinde ne kadar titiz davrandığını ve kesin kayıtlara dayandığını görmeye ve anlamaya çalıştık. Hatta o söyleşide Ali Birinci birkaç konuda üstadın görüşlerini almak için aynı soruyu tekrarlayarak bazı gerçeklerin inkârını imkânsız hale getirmiştir. Necati

Lügal Hoca'nın birikimini tescil ettirmesi de ayrı bir değerdedir. Bunlardan birisi de, "Selçuklu tarihi

ve Selçuklu medeniyeti konusunda Prof. Dr. Osman Turan Hoca'nın dünyanın bir numarasıdır diyebilir miyiz?" diye sormuş ve "Tereddütsüz birincisidir." diyebiliriz diye cevap almıştır.

Konumuza dönelim: Söyleşiyi yapan; İnalçık Hoca'nın söyledikleri yanlış bile olsa; bunun müstakil bir makale konusu yapması ve söyleşiyi yayınlarken böyle bir şerh koyarak söyleşiyi gölgelememesi gerekirdi, diye düşünüyorum.

"Reşid Rahmeti Arat'ın çoğu gençlik yıllarına ait yayımlanmış 220'den fazla makale ve eseri vardır. Türkçe'nin tarihî gramerine ışık tutacak nitelikteki metin neşirleri ve bunlar arasında özellikle Eski Uygur Türkçesi'ne ait metinler çalışmalarının ağırlık noktasını teşkil eder. Çalışmalarını şu şekilde tasnif etmek mümkündür: Avrupa ve Türkiye kütüphanelerinde bulunan Uygur harfleriyle yazılmış metinlerin çözüm ve yayımları; Türk yazı dilinin tarihî inkişafına dair makale, bildiri ve kitaplar; İslâm Ansiklopedisi'ndeki maddeleri ve yöneticiliği." (Nuri Yüce, "Reşid Rahmeti Arat", Türkiye Diyanet Vakfı, İslam Ansiklopedisi. İnternet. 26.04.2020)

Bu metindeki şu cümle dikkatimizi çekmektedir: "Türkçe'nin tarihî gramerine ışık tutacak nitelikteki metin neşirleri ve bunlar arasında özellikle Eski Uygur Türkçesi'ne ait metinler çalışmalarının ağırlık noktasını teşkil eder. Çalışmalarını şu şekilde tasnif etmek

mümkündür: Avrupa ve Türkiye kütüphanelerinde bulunan Uygur harfleriyle yazılmış metinlerin çözüm ve yayımları," (Yüce, İnternet. 26.04.2020)

Avrupa ve Türkiye Kütüphanelerindeki Uygur harfleriyle yazılmış metinleri arıyor ve onların metin çözüm ve yayınlarını sağlamak istiyor. Burada şu soru akla gelebilir, Uygurca yazılmış eserlerin Avrupa ve Türkiye kütüphanelerinde olduğunu nereden biliyor? İşaretler Halil İnalçık Hoca'nın sözlerine geliyor. Orta Asya Türklüğü ile Anadolu ve Avrupa'da yaşayan Türkçe konuşan Türkler birbirinin devamıdır, aynı çınar ağacının dallarıdır, Türk kültürünün mahsulleridir.

"Toplumlar belirli değer anlayışlarının havasında tomurcuklanır, gelişir, serpilirler ve etrafında kümelenen değer ölçülerinin ilmiği, tutarlılığı ve bunlara bağlılığın sağlamlığı nispetinde toplumlar canlıdır, gelişmeye ve yücelmeye namzettirler(25.130)

Türk düşüncesinin ve sosyal hayatının tarihî belgeleri olan Orhun Kitabeleri, Kutadgu Bilig, Atabetü'l-Hakayık, Dede Korkut Kitabı, Divânü'lügati't- Türk vb. orijinal eserlerimizin çeşitli yönleriyle işlenmeleri gerekmektedir." (Hilmi Özden, Kutadgu Bilig'de Ahlak Kavramı ve Tıp Etiğine Katkısı, doktora tezi, (123827) Aralık 2002 s:X)

"Mitolojik devirlerden beri Türk düşüncesinde hayat ve kainat gerçeğini 'bütüncü' bir yaklaşımla kucaklama gayreti görülmektedir. Tanrı/Gök/Yer /İnsanlık/ Devlet gibi konular sınıfsız, şahsiyetli, ahlaki faziletlerle sahip

insanlardan teşekkül etmiş bir toplumda kültürümüzü temellendirmişlerdir. Bunun için Türk düşüncesinde önemi büyük olan ‘insan’ ve ‘toplum’ gerçeği aynı zamanda devlet ve insanın yeri, ilişkileri, ahlaki kavramlar aydınlatılmaya çalışılmalıdır.” (Özden.(123827) 2002, 14)

Burada bazı noktalar üzerinde duralım: Toplum sözü birden çok insan yığını anlamına geldiği gibi, aynı dili konuşan ve birbirini anlayan, yardımlaşan ve dayanışma içinde bulunan toplumu artık millet olarak adlandırmak gerekir. Millet kavramı devlet hayatı yaşayan ve bir kültür ve medeniyete sahip, bilinçli fertlerden meydana gelen bir topluluk. Artık bu birlikteliği bir insan yığını olarak kabul edemeyiz.

Toplum kelimesi, millet kavramından birkaç adım gerideki bir insan topluluğunu anlatır diye düşünüyorum. Çünkü toplum, fertleri eğitilerek, bilgi, görgü ve ahlak kuralları ile besleyerek onu düşünen, faydalı ile zararlıyı ayırt edecek bir sağduyuya sahip bir kişilik haline getiren bir kültür ve medeniyete sahip topluluklar artık millet mertebesine ulaşmış sosyal yapılardır. Böyle bir ortamda millet fertlerinin daha gelişmiş, daha bilinçli hareket eden bir topluluk olduğunu kabul etmek durumundayız.

Devlet kuran, onu yaşatmak düşüncesi etrafında birleşmiş, aynı dili konuşan, birbirini anlayan, bir duygu ve inanç birliği içinde; milleti meydana getiren kişilik, kültür ve medeniyetin gücünü tarihten aldığını belirtmesi bir gerçekliğin ifadesidir diyebiliriz.

Uygur alfabesi ile yazılı eserleri Türkiye’de ve Avrupa’da aramak, buralarda olması gerekir düşüncesine dayanır. Çünkü tarih içindeki Türk göçlerinin hangi yolları takip ettikleri ve nerelerden nerelere göçtükleri biliniyor. Bu akıncı yolları Asya kıtasından güneye Kafkaslara, Azerbaycan’a, sonra daha güneye ve batıya Türkiye’ye ve Avrupa’ya doğru bir yol takip ettiği bilinmektedir. Bir de Karadeniz’in kuzeyinden orta Avrupa’ya İtalya’ya kadar giden Türk akıncıları vardır. Bu zincir birbiriyle önce Türkçe sayesinde, sonra da kültür ve âdetler yönünden, inanç yönünden bir birlikteliği de ifade ediyor.

Bu devamlılığı ortaya çıkarmak ve çınarın köklerinin tarihin en zengin, o kadar da eski devirlerinden beslendiğini bilmek, o abidevi eserleri tanımak, millet fertlerine güç veriyor. O sebeple yukarıda aktardığımız cümleyi bir daha tekrarlayalım:

“Türk düşüncesinin ve sosyal hayatının tarihî belgeleri olan Orhun Kitabeleri, Kutadgu Bilig, Atabetü’l-Hakayık, Dede Korkut Kitabı, Divânü’l-Lûlâti’t- Türk vb. orijinal eserlerimizin çeşitli yönleriyle işlenmeleri gerekmektedir.”

Reşid Rahmeti Arat da bunu yapmaya çalışmıştır. Ondan önce ve ondan sonra da bu derinlikli eserlere ömrünü vakfetmiş bir çok araştırmacı ve bilim insanı vardır. Onları da makalelerle ve eserlerle anmak gerekir, diye düşünüyorum. (28.04.2020 Salı)

SÖZCÜK YİNELEMELERİ YA DA FAZLALIKLARINDAN KAYNAKLANAN YANLIŞLAR, SORUNLAR

Adil İZCİ

Konuşur ya da yazarken yaptığımız en sık yanlışlardan birisi budur. Yalın sözü belki de yeterince etkin ve açık bulmadığımızı düşünmekten ya da bütünüyle bilgisizlik ve dikkatsizlikten kaynaklandığını sandığım bu sorunun örnekleri hemen her yerde sık sık karşımıza çıkıyor. Bu tür örneklerde sözcük ya aynıyla yineleniyor ya da eş / yakın anlamlılarıyla yan yana kullanılıyor. Şimdi şu örnekleri gözden geçirebiliriz:

“Eminim, hiç şüphem yok.”

“Eminim” sözcüğünü kullanmaya gerek var mı? Çünkü sözün ikinci bölümü, zaten bir kesinleme içeriyor.

“Topyekûn bir genelleme yapmayalım.”

“Genelleme” zaten “topyekûnluğu” de içermiyor mu? O halde “bir genelleme yapmayalım”, hatta “yapmak” yardımcı eylemine yer vermeksizin “genellemeyelim” demek yeterlidir.

“Temiz ve serin bir ortamda güneşten koruyarak muhafaza ediniz.”

Bir pet şişenin üstünde böyle yazılı! “Korumak” ile “muhafaza etmek” arasında bir anlam ayrımı olmadığına göre, yalnızca “... güneşten uzakta koruyunuz” yeterli olmalı. “Saklamak” da önerilebilir.

“Bunlar, kendimizin üretip imal ettiği mobilyalar...”

“Üretmek” ile “imal etmek” aynı anlamda olduğuna göre “ürettiği” demek, yeterli olacaktır. Daha da güzeli, “Bunlar, bizim ürettiğimiz mobilyalar” denebilir.

“Benim böyle bir arzum ve isteğim yok ki!”

“Arzu” ve “istek” arasında bir ayrım olmadığına göre, Türkçe “istek” sözcüğünü kullanmak yeterli elbette.

“Her türlü önlem ve tedbirler tamamdır.”

Arapçadan alınma “tedbir”e gerek var mı? Bundan başka, “Her türlü önlemler tamamdır” da, alıştığımız bir söyleyiş değil; “tamamdır” yerine “alınmıştır” önerilebilir.

“Gençliğimizde etrafımız ve çevremiz bizi öyle yönlendirdi.”

Cümleden “etrafımız”ı attığımızda anlamda bir daralma oluyor mu? Olmuyor. O halde atılmalı.

“İlgi ve alâkanıza çok teşekkür ederim.”

En sık görülen yanlışlardan birisi. “İlginize çok teşekkür ederim.” dense, karşımızdaki kendisine yeterince teşekkür edilmediğini mi düşünecek?

“Tabiî ve natürel bir görünüş kazandırıyor.”

“Tabiî ve natürel”in yerine kısaca “doğal” desek, küçümsenir miyiz?

“Öyle çalışanlar vardır ki, onlarla çalıştığınızda, çalışmak size ayrı bir zevk verir.”

“Çalışmak” ile ilgili üç sözcükten ikisi, kolaylıkla atılabilir: “Öyleleri vardır ki, onlarla çalışmak, size ayrı bir zevk verir.”

“Önümüzdeki zaman süreci içerisinde...”

“Önümüzdeki süreçte”, “yakın zamanlarda”, “yakın bir gelecekte” gibi değişik söyleyişler önerilebilir.

“Yeni yılınızı en iyi dileklerimle tebrik eder, sağlık ve mutluluk temennilerimle saygılar sunarım.”

“Yeni yılınızı sağlık ve mutluluk dileklerimle kutlar, saygılar sunarım.” dense, aynı kapiya çıkılmaz mı? “Dilemek” ile “temenni etmek” aynı şeyler.

“Biz eşimle hayatı bölüşmeyip paylaştığımız için ben de onunla birlikte yoğun biçimde yaşıyorum.”

En başta bir “özne – yüklem uyumsuzluğu” var: Cümle, “biz” diye başlayıp “ben” öznesiyle tamamlanıyor. Ayrıca, “biz” sözcüğü üçüncü, dördüncü kişileri de akla getirebilir. Oysa iki kişiden söz ediliyor. Bundan başka “bölüşmek” ve “paylaşmak” arasında hiçbir anlam ayrımı yok. Bu durumda cümle şöyle düzeltilebilir: “Ben ve eşim hayatlarımızı paylaştığımız için, onun yoğunluğuna ben de katılıyorum.” Ya da “... onun yoğunluğundan ben de etkileniyorum.”

“İstanbul gibi büyük kentlerimizin en büyük sorunlarının başında, plansız yapılan yapılaşma geliyor.”

“Yapılan” sözcüğüne gerek var mı?

“Geride bıraktığımız haftanın önemli olayları...”

“Geçen haftanın...” yetmez mi?

“Kendi motiflerimizi işleyen şarkılar işleyememesi...”

Birkaç biçimde düzeltilebilir: “Kendi motiflerimizi şarkılarda işleyememesi...” ya da “Kendi motiflerimizi içeren şarkılar besteleyememesi...” gibi.

“Dünkü çalışmalarda çok sayıda at, çamurun içinde değil, kuru yerde çalışma yaptı.”

Atların yarış hazırlıklarından söz edilmek isteniyor. Cümle şöyle yalınlaştırılabilir: “Dün çok sayıda at, çamurda değil, kuru yerde çalıştırıldı.”

“Siz bana sorularınızla soracaksınız.”

“Siz bana soracaksınız.” olmalı. Anlaşıldığı kadarıyla “siz”in soracağı vurgulanmak isteniyor. Eylem soru anlamını içerdiğine göre “sorularınızla” sözüne gerek yok.

“Bazı sedef hastaları tedavinin sonunda iyileşerek eski iyi hallerine geri döndüler.”

Son beş sözcük çıkarılsa cümle çok daha yalın olacak; söylenmek istenende de bir daralma olmayacak. Deneyelim: “Bazı sedef hastaları tedavinin sonunda iyileştiler.” “İyileşmek” sözcüğü, eski iyi durumu kazanmak anlamını da zaten içeriyor.

“Bu açık itirafınız için çok teşekkür ederim.”

“İtiraf”, “başkalarınca bilinmesi sakıncalı görülen bir gerçeği saklamaktan vazgeçip açıklama” olduğuna göre, “açık” sıfatına da gerek kalmıyor.

GÜNDÜZ AYDIN VE ŞİİRLERİ ÜZERİNE BAZI DÜŞÜNCELER

Abdülkadir GÜLER

**Ne olur gitme artık, gelmişken kal benimle
Sarmaya doyamadım, gitmek henüz çok erken
Saçlarının rüzgârı içimde, kalacakken
Ne olur gitme artık, gelmişken kal benimle
Bak ne güzel yanımda, sıcacık nefesin var
Kulaklarımda her an cınlayan o sesin var
Sana söylüyorum sana, sana el gül yüzlü yâr
Ne olur gitme artık, gelmişken kal benimle. (1)**

Bu dizeleri, eğitimci şair ve yazar Gündüz Aydın'ın bana imzalayıp armağan ettiği “ Gelmişken Kal Benimle ” adlı şiirler kitabından alıp sizlere sundum. “ Gelmişken Kal Benimle” Gündüz Aydın'ın aşk ve sevdâ şiirlerinden oluşuyor. Kitap 160 sayfa olup İzmir Kanyılmaz Matbaasında basılmıştır.)

Nisan 2018). Bu kitabın 3. Baskısıdır.1.Baskısı 2010 ve 2.Baskısı 2016'da yapılmıştır. Kitabın tertemiz bir baskısı, düzenli bir kapak kompozisyonu vardır. Ayrıca eserde yer alan şiirlerin yanında göze hoş gelen ve albenisi olan birer resim de yer almıştır. Bunlar kitaba ayrı bir güzellik kazandırmıştır. Ayrıca kapağı Gündüz Aydın tarafından dizayn edilmiştir. Bu çabasından dolayı şair Gündüz Aydın'ı kutluyorum. Okuyucusu bol olsun diyorum. Kitapta yer alan şiirler 1974-2010 tarihleri arasında kaleme aldığı şiirlerden oluşuyor. Zaten şair Gündüz Aydın şiir kitabının giriş bölümünde tek bir cümle ile: “35 yıllık emeğim, alın terim, göz nurum olan bu eserimi Kaz Dağları'nın öbür yakasında kalan güzelliklere

armağan ediyorum” diyor.

Şair öğretmen Gündüz Aydın, bu şiir kitabında acılarını, özlemlerini, aşklarını, yalnızlıklarını, bu çerçevede duygu ve düşüncelerini kimi zaman Karacaoğlu, kimi zaman Köroğlu ve kimi zaman da Yunus Emre oylumunda şiirler yazıyor.

Her gece rüyamda gördüğüm yâri
Bu sabah karşımda gördüm ağladım
Gözleri menekşe, saçları sarı
Dizimde kaderi ördüm ağladım

Yüreğim çarpıyor, hayalim taşkın
Esirdi olunca bu kutsal aşkın
Uyandım uykudan gözlerim şaşkın
Oturdum hayaller kurdum, ağladım (2)

Bu dörtlüklerde görüldüğü gibi şairin ne denli bir aşkı ve ona beslediği sevdası uğruna nasıl ağladığını görmek, okumak olasıdır. Hayallerinde biri vardır, bir an önce ona varmak istiyor. Onun için gece gündüz ağlayıp duruyor, ona kavuşmayınca da ağlıyor. Bir başka dörtlüğünde yaşının ilerlediğini ilkbahardan sonra sonbaharı yaşadığını, gecelerin bile onunla alay ettiğini şöylece dile getiriyor: söylemeğe çalışıyor:

**Hayatım sonbahar, işte yol bitti
Gün ışığı benle alaylar etti
Geceler aniden terk edip gitti
Oturdum hayaller kurdum ağladım...(3)**

G. Aydın'ın fazla karamsal olmamasını diliyorum. Gündüz Aydın 3 Ocak 1958 doğumludur.

Daha 62 yaşındadır. Yani daha orta yaşın içindedir. Onun daha nice güzel ve aydınlık dolu günler görmesini diliyoruz. Hayata neşeyle, sevinçle bakmasını diliyoruz. Gündüz Aydın şiiri biliyor ve tanıyor.

40 yıldır bu çemberin içinde olup uzak masmavi denizlere ve o denizlerin hoş sahillerine, uçsuz, bucaksız kıyılarına ulaşmak için çaba harcıyor. Gündüz Aydın genel olarak şiirlerini dörtlükler halinde kafiyeli ve hece ölçüsü ile yazmayı tercih ediyor. Ünlü şair ve araştırmacı yazarlarımızdan Feyzi Halıcı, şiir (1924-9 Ekim 2017) konusunda şunları yazıyor: Şair Fazıl Hüsnü Dağlarca, başlangıçtan günümüze şiir eğitime büyük önem verir. “ Aruzu bilmeyen, heceyi bilmeyen biri, şiire yakın olamaz” der. Bir ozanın ölçülü, aruzla, heceyle kafiyeli (uyaklı), çalışmasının, onun Türkçeyi tanınması, sözcükleri tanınması bakımından gerekli olduğunu savunur. (...) Türk şiirinin başlangıcı bir dörtlüğe dayanır. Kim bilir dünya şiirinin başlangıcı da bir dörtlülle başlar belki. Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu Çin kaynaklarında Milattan önceki yıllara ait Türkçe'den çevrilmiş bir dörtlünün bulunduğunu ve yine Türk şiirinde bilinen en eski örneğin Çin yıllıklarında yer aldığını belirtir” diye söyler. (4)

Şair Gündüz Aydın da buradan yola çıkarak şiirlerini en çok dörtlükler, hece ölçülü ve sağlam bir kafiye örgüsü içinde (uyaklı) yazmayı tercih ediyor. Şiirlerinde 4+4 = 8, 6+5= 11, 4+4+3=11 ve 7+7=14 heceli yazmayı benimsediğini görüyoruz. Şairimizin dili de sade, arı ve yalın bir Türkçe ile yazdığını görüyoruz. Daha Türkçesi yaşayan dili kullanıyor. Öyle ağıdalı, tumturaklı ve anlaşılmayan sözcüklere asla iltifat etmiyor.

13 Aralık 1977 yılında Muş ilinde göreve başladığı günlerde burada iki yıl görev yaparken memleketine olan özlemini ve sevdiği aşkı için yazdığı “ MUŞ OVASI” başlıklı şiirini birlikte okuyalım:

Hasret kaldım sevdiğime
Ağlasana Muş Ovası
Neden sakın Senin İl'in
Çağlasana Muş Ovası

Yırtsan hasret ağlarını
Delsen yurdun dağlarını
Benle yârin bağlarını
Bağlasana Muş Ovası

Uzak tuttun beni yârdin
Kopardın sen canı yârdin
Üstün tutmam seni yârdin
Ağlasana Muş Ovası (5)

Bu şiir İlkokul kitaplarına girebilecek güçtedir diye düşünüyorum. Gündüz kitabına aldığı 160 sayfalık şiir kitabında toplam olarak 150'ye yakın şiiri vardır. Şiirlerinin çoğu aşk, seveda, özlem ve gurbet bağlamında yazılmıştır. “ Gurbet Şarkısı ” başlık şiirinde şunları vurguluyor ozanca:

“Ayrılık ölümden beterdir” derler
Yürekte sızı şu gurbet şarkısı
Bir başka bulanık toz duman her yer
Anlıma yazı şu gurbet şarkısı

Kavuşmak istesem, arada yıllar
Ulaşmak dilesem erişmez kollar
Ufuk çizgisine yetişmez dallar
Ayırdı bizi şu gurbet şarkısı. (6)

Gerçekten “ ayrılık ölümden beterdir” Gurbetin derdi çekilmez, kim bunu demişse yerinde söylemiş. Ben bu şiiri okuyunca bana ünlü şair Ahmet Kutsi Tecer'i hatırlattı. A,

Kutsi Tecer (1901-23 Temmuz 1967), bize gurbeti en güzel bir şekilde hatırlatan ve bestelenen bu şiirinde bakınız neler söylüyor:

Gurbet o kadar acı
Ki ne varsa içimde
Hepsi bana yabancı
Hepsi başka biçimde

Ne aşkım ne emelim
Yaralanmış bir elim
Ben gurbette değilim
Gurbet benim içimde (7)

Şairimiz aşkın, sevdanın ve hasretin yanında bir de birlik ve beraberlikten ve sevgiden yanadır. Vatanımızı, bayrağımızı ve milletimizi seviyor. Memleket içinde kimi zaman meydana gelen kardeş kavgalarının son bulmasını istiyor. Kimi zaman Âşık Veysel gibi dile gelip, şiirler yazmadan ve derdini, özlemini dökmeden edemiyor. Eski günleri de hatırlamadan edemiyor. Kitapta yer alan “

Yine Bayram “ adlı şiirinde şöyle haykırıyor:

Şu annenin yaşını, silen eller nerede?
İçime sevgi deren, al al güller nerede?
Hep güzeli söyleyen, tatlı diller nerede?
Gönül eskiyi özler, dünü anıyor gardaş

Hoşgörüsüz bir toplum, ruhsuz bir ceset olduk
Aranılan sevgiyi, aradık dün de bulduk
Kin dökülen toprağa, ondan sararıp solduk
Gitmedikçe içimden, koku siniyor gardaş

Bu ülke sevilmez mi, cennet benim vatanım
Ayyıldızım bayrağım, Türkiye'm benim canım
Kavgalar bitsin artık, kardeş olsun insanım
İşte yine bir bayram, acım diniyor ardaş...(8)

Ben olsaydım “ gardaş” sözcüğünün yerine “ Kardaş” sözcüğünü yazardım. Yine

de şairimize saygı duyarım.

Millî Edebiyat ya da diğer adıyla “Memleket Edebiyatı” döneminin önde gelen şairlerinden Kemalettin Kamu, “Gurbet Şairi” olarak tanınmış ve yazdığı içli şiirleriyle 1940'lı yılların en sevilen şairleri arasında yer almıştır. Bu değerli ve unutulmaz şairimizi de saygıyla ve rahmetle anmadan geçemiyorum. Mekânı aydınlık olsun.

Sözü uzattım galiba biraz da şairimizin özgeçmişinden söz edelim: Gündüz Aydın, 3 Ocak 1958'de Eşme'de doğdu, Öğretmen bir aileden geliyor. Öğretmen Mustafa Aydın'ın oğludur. Mustafa Aydın onun ilk öğretmeni idi. Babası gibi “ Ben de öğretmen olacağım” diyordu. İlkokul 5. Sınıfta iken Salihli Cumhuriyet İlkokulunda Emine Çerçi öğretmeni idi. 1973 - 1974 Eğitim-Öğretim Yılında Manisa Lisesi'ne, ikinci sınıftan başladı. 1975 yılında Manisa Lisesi'ni bitirdi. Daha sonra 1977 Yılında Çanakkale Eğitim Enstitüsü'nden mezun oldu. İlk olarak Muş İl'ine atandı. [13 Aralık 1977]1980 yılının Mart ayında Salihli'nin Gökçeköyü'ne atandı. 1986 yılında rotasyon nedeniyle Aksaray ili Sultanhanı kasabası Kırkdalık yaylasına atandı. 1988'de tekrar Salihli'ye geri döndü. Burada öğretmen ve idareci olarak bir süre görev yaptıktan sonra Halide Edip Adıvar İlkokulu'nda emekli oldu. (2004)

Eğitimci şair- yazar Gündüz Aydın mesleğinin sanat sıra sanat ve edebiyatla da uzun yıllar uğraş verdi. Onun gazetecilikle ilgili daha lise sıralarında iken duvar gazetesiyle başladı. 1974 yılından itibaren merkezi İstanbul'da bulunan ve günlük olarak çıkan Millet, Hergün ve Bizim Anadolu gazetelerin Fahri muhabirliğini yaptı. Bu gazetelere verdiği özgün haberlerin yanı sıra şiir ve denemeler de yazdı. 1994 Yılında Salihli 'de Radyo Gökay'ı kurdu. Aynı

zamanda Gökay adında haftalık bir gazete de çıkardı. Daha sonra SENTEZ adlı bir gazetede yayın hayatına devam etti.

(2004- 2010) Çeşitli yerel gazetelerde yazdığı gibi 1997 yılında “Sevgi Yolu” adında bir, dergi çıkardı. Bu derginin yaşamı 14 yıl sürdü. Gündüz Aydın, Salihli’de Sanat ve Edebiyat günlerini düzenledi. Bu günlerde ben de onlarla birlikte oldum. Anadolu’nun değişik yerlerinden gelen 100’e yakın şair ve yazarla tanışma görüşme fırsatını buldum. Bunlardan başka Gündüz Aydın, Bursa, Kütahya, Isparta, Simav, Aydın, Yozgat, Bordum, Fethiye, Söke, Didim, Eskişehir, Afyon ve Kırşehir gibi il ve ilçelerde yapılan sanat ve kültür etkinliklerine katıldı. Şiirlerinde olduğu gibi cana yakın, dürüst ve güler yüzlü bir yapıya sahiptir. Daha Türkçesi adam gibi adamdır. Vefalı bir dosttur.

Eserleri: Şiir kitapları olarak;

Ağlamalar (1978), Çiçeğim Ayazda Soldu (1982), Şafakları Seninle Seveceğim

(1993), Umutlarım Yığıldı (2000), Bir Semeyi Bilemedik (2002), Güle Hasret Yaşadım (2005), Göldeste

(2005), Kardelen (2008), Gelmişken Kal Benimle (2009), Kar Tanesi (2011), Çocuk Bahçesi (MEB)

(1987), Çocuğun Dünyası (1991), En Güzel Çocuk Şiirleri (2003), Öğrencilerimi Özledim (2005),

Sevgili Öğretmenim (2007), Kınalı Keklik (2014), Elif’in Duası (2016), Çocukça Şiirler (2017), Önce Vatan (2017), Elif’in

Sarı Gülü (2017) ve Bahar Mektupları (2018) yayımlanmış eserleridir. Bunlardan başka Test kitapları ve en az 12 Antoloji-Göldeste hazırlamıştır. Aldığımız bilgilere göre Türk Edebiyatında sadece hece ölçülü şiirler yazanlarla ilgili bir Ansiklopedinin hazırlığı içinde olduğunu öğreniyoruz. Ayrıca Yine ve kültür yolunda boş durmayarak “Gönül Eri” adında bir sanat ve kültür dergisini çıkarıyor. Şu anda masamın üzerinde bulunan Aylık, Kültür ve Sanat dergisi / Gönül Eri, Yıl:5, Sayı 27- Mayıs- Haziran 2020’ye ulaştı. Dergi çıkarmakta her yiğidin işi değildir, Gönül Eri’ne uzun yıllar diliyorum. Bu konuda başarılar diliyoruz. Gündüz Aydın’ın sanat ve kültür bağlamında yaklaşık 40 yıldır yapmış olduğu çalışmalarından dolayı birçok ödül de aldığını biliyoruz. Şair Gündüz Aydın Üretken, çalışkan bir yazın eridir. Bu başarılı çalışmalarından dolayı kutluyor ve başarılarının devamı diliyoruz.

1- Gelmişken Kal yanımda / Gündüz Aydın İzmir/ Nisan 2018

2- 2,3 a.g. eserden

3- 4- Feyzi Halıcı’dan Şiirler / Dörtlemeler / İstanbul 2005

4- 5,6 Gelmişken Kal Yanımda / Gündüz Aydın -Nisan 2018

5- 7- Gurbet Şiiri, Doğumunun 100.Yılı Münasebetiyle Ahmet Kutsi Tecer, H. Rıdvan Çongur, T.C. Kültür Bakanlığı - Milli Kütüphane Başkanlığı Yayınları Ankara 2001

6- 8- Gelmişken Kal Benimle / şiirler, Gündüz Aydın 2018

KANAYAN ŞİİR

ah! laleler şiir açmadı bu şehirde, sehere kan damladı
şiir büyücüsü süvari evrenseldi, uçarı al atları hamladı
gökyüzüne akan çileli şair, çile çile dokudu, özgürlüğü
kral tek başına ahlaksızdı, kolektif iradeye, bel bağladı
kimsesiz kara kuytu aralığında, şiir zembereği, ilk açkı
harman yeri öbek öbek-şiir yüklü başak, hasatta bıçkı
o zelzele, zamansız yatsı namazını sarsan sela yankısı
yıkık aşkları dağlayan kor, kanayan şafakta, zehirli içki
boşa çıkan papatya falından sızan umut, arsız kara dut
dışa dönük, iç bükey aşklar şiire gebe, şairin kırdığı put
koç seçer gibi kitap seçen, çoban şairin, kitabı tuz gölü
ve şiir bakışlı yaralı al geline aşıkta, yaraları aşktan bulut
hes vurgunu kurak dere, susuz sürahi süzü-gidişin nere
suyun gözü seğridi, gözesinde gözüm ikiz-narlı, akdere
ben, son ay tutulmasında sana tutuldum, üşüyen yazda
kanlı şiir evinde-göz göze sevişirdik, kaçamak-çok kere
gecenin kanayan yüzü-ağlamaklı güldü-gevrek gevrek
son müfrezenin son neferi, ölüm burcunda, utku diyerek
menzile erişti, oysa kazananı olmayan bu savaşta, öldük
içinden şiir akan o deli şehir, anka oldu dirildi, iç çekerek

◆ *Dursun ÖZDEN*

Neşet Ertaş konulu KONUŞMA¹

Sadık K. TURAL

Her toplumda sosyo-kültürel tabakalar ve bunlara bağlı zevk farklılaşmaları vardır. Ülkemizde, son yüz on yıldır, halk-aydın ayrışmasının en aza indirilmesi için yapılan bilinçli ve ısrarlı çalışmalar çok olumlu sonuçlar verdi. Bu sonuçlardan birisi, halk zevkinin yansıdığı halk müziğinin, aydınlarca da, ilgi ve sevgi görmesidir.

Türk halk müziğinin çok büyük ustaları, kendilerine yeterli tecelli zemini bulamadan göçmüşler, bunlardan Karac’oğlan, Dadaloğlu, hem Ercişli, hem Erzurumlu Emrah ile Aşık Şenlik ve Sümmani Baba “âşık tarzı”nın büyük ustaları olarak tarihe geçmişler.

Son yüzyılda ozanlık geleneği aydınlarca da itibar görüp, başta Aşık Veysel olmak üzere bir çok yeni isim, ufkumuzda birer yıldız gibi parladılar. Onlardan birisi NeşatErtaş’dır.

2012 yılında vefat eden Neşet Ertaş, ömrünün büyük bir bölümü, çözümsüz çaresizlikler, derin yoksulluklar ve onulmaz yalnızlıklar içinde geçmiş, gani gönüllü bir sanatçımızdır.² Onun hayatının, özellikle ilk otuz yılı, karnını doyurmak, toplum içinde yer ve yar edinmek adına sıkıntılar, çabalar, kırılmalar, bunalımlar toplamıdır.

Ahmet Haşim, “Melâli anlamayan nesle âşinâ değiliz” diye çılgılık atmıştı. “Melâl”, derinliğine ve genişliğine bir hüznün, ezen bir çaresizliğin ve yalnızlığın insanı teslim almasıdır. Neşet Ertaş, düzenli bir ilköğrenimi bile olmayan çilelerden çilelere savrulmuş bir aşk adamıdır. O, radyolarımızın, hatta televizyon kanallarının uzun süre, “Mahallî Sanatçı” nitelemesiyle takdim ettiği, son otuz yılda, özgünlüğü ve özel olduğu kabul edilen usta bir sanatçıdır.

Neşet Ertaş, şu üç açıdan gerçekten de, tam bir ustadır:

Sazı O’nun gibi çalanlar ve çalmak isteyenler, Neşet Ertaş’ı bir usta sayarlar. Bu başarısının arkasında, öncelikle babası Muharrem Ertaş, çevresindeki Hacı Taşan, Çekiç Ali gibi yaşayan ustalar ve “Abdal düzeni” denilen müzik anlayışıyla çalıp söyleyenler

¹ Sadık Kemal Tural, Türk Edebiyatı Profesörü, **Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu** E.(2000-2009) Başkanı”

² Neşet Ertaş’ın biyografisi için bk., Bayram Bilge Tokel, Neşet Ertaş Kitabı, Ankara ,2004.

bulunmaktadır. Refik Başaran, Bayram Aracı, Emin Aldemir, Ahmet Gazi Ayhan ve Nida Tüfekçi ile Ali Ekber Çiçek gibi virtüöz sayılan ünlü altun tezeneler zincirinin son halkası Neşet Ertaş'tır. O, İç Anadolu aşıklık ve çalgıcılık geleneğinin tam bir örneği olduğu gibi, her yörenin türküsünü de ustaca çalıp söyleyebilen bir icra ustasıydı.

O, bağlamaya “abdal düzeni” temeline dayalı, fakat ara sesler elde eden özel bir düzen, hattâ yeni perdeler ve tel ekleyerek kendine özgü yapı kazandıran, bir usta SAZ sanatçısıdır. Tezene vuruşu ise, gerçekten O'na özgüdür.

Neşet Ertaş, bir ses sanatçısıdır. O'nun sesi zaman içinde, hem sazı, hem söylediği ezgilerle özel bir akort kazanan, biz dinleyicileri çok etkileyen, yakıcı bir ses tonuna evrilmiştir. O'nun tizden pese doğru bütün aralıklarda dolaşabilme başarısını ortaya koyduğu türkülerini, bozlaklarını, kırık havalarını onun gibi söylemek, seslendirmek isteyenler O'nu “usta” saymaktadırlar. O, bir usta SES sanatçısıdır.

O'nun üçüncü ustalık yanı ise, hem bestesi kendisine ait olan, türkü yakma, ezgilendirme, hem de anonim nazımları havalandırma başarısıdır. Türk dilinde binbeşyüz yıllık bir geçmişi varken, Farsçanın ‘nağme’, Arapçanın ‘elhân’, Batı

dillerinin ‘melodi’ kelimesine yenilmiş bir kavram var: Ezgi/Ezgü. Halk ağızlarındaki ‘ezgi’ veya ‘hava’ kelimeleri, nağme ve melodi kavramlarının karşılığıdır. Halk ezgilerinin ilk oluşturucuları zamanla unutulur ve o ezgi, o havalandırma anonimleşir. Bundan dolayıdır ki halk müziğinde besteci kavramından çok, ustaca icradan söz edilir. En büyük ustalar ise, kendilerine özgü havalandırmalar ve ezgilendirmeler ile öne çıkarlar. O, hem bir türkü yakma/ezgilendirme ustası, hem de havalandırma ustasıdır. İki yüzyıllık “Köprüden geçti gelin” türküsü Neşet Ertaş tarafından farklı havalandırılmış ve O'nun okuyuşuyla yeniden dirilip yayılmıştır.

Neşet Ertaş, güfte kendisine ait ise, son dörtlükte “Garip” mahlasını kullanmış, bir anonim nazmı veya âşık şiirini beğenip havalandırmış, ezgilendirmiş ise mahlas koymamıştır.

Anadolu ve Rumeli havalarının her biri “türkü” genel adı altına toplanmaktadır. Ancak bunların ağıt, bozlak, koçaklama veya kırık hava formları, her birinin altında da, tavır farklılıklarının, makam ayrılıklarının belirlediği çeşitli adlandırmalar yer almaktadır.³ Ayrıntıya girmeden söyleyeyim: Anadolu ve Rumeli ile Balkan ve Irak-Suriye türkülerinin

³ Türkî/türkü kelimesi öncelikle 4+3; 4+4; 4+4+3; 6+5 ölçülerinden birini kullanılmasına, fakat daha çok ezgilerine göre çok farklı isimler alan; Türk soylu halklarda aydım, aytıs, cır, yır, koşma, koşuk, deyiş adlarıyla anılan, muhtevası ve/veya ezgilerine göre ad kazanan; hem bir nazım türünün, hem bir nazım şeklinin genel adıdır. Türkü, millî nazımımızın temeli olup kırkı aşkın tavır, ezgi ve nazım şeklinin toplayıcı ismidir: Ninni, ağıt, kayabaşı, zortlatma, koçaklama, oturak, şıkıdım, kırık, gelin ağılatma/cıkartma, askerlik (Çanakkale, Yemen, Sarıkamış, Kore, Kıbrıs v.b.) yayla göçü, bozlak, divan, sürmeli, semah, kahramanlık, zeybek, halay, horon v.b gibi ezgilerine göre adlandırmalar yanında, çeşitli bölge, şehir kasaba ve/veya ağızlar ve ezgilendirmelere göre, Ankara, Aydın, Azeri, Arguvan, Barak, Beşiri, Bingöl, Çankırı, Denizli, Eğir, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Karadeniz, Kerkük, Kırşehir, Konya, Rumeli, Sivas, Urfa v.b “havası”, “usulü” “nağmesi”, “mahnisı” gibi niteleyici adlandırmalar da bulunmaktadır.

notaya alınmasının da, çalgı bilgisinin de yeterince araştırılmadığını vurgulamak istiyorum.

Değerli davetliler,

İnsan, günlük hayatında, kalbinin sesinden çok, aklının ve hırslarının yönlendirdiği ilişkilerin içinde yaşamaya mahkûm bir varlık. Duyguların, şefkat, merhamet, özlem ve aşkla yıkanmasını - nerede ise- önleyen bir hayat içinde yaşayıp gidiyoruz. Ezme ve ezilmelerin, saygısızlık ve çözümsüzlüklerin içinde örselenen ilişkiler... Mutsuzlukların bol olduğu hayatımızda, duyguların incelmesini, güzelleşmesini sağlayarak, bencilliği, sevgisizliği ve taş kalpliliği önleyebilecek, ritim ayarı yapabilecek iki özel dünya var: Şiir ve müzik.

Değerli davetliler,

Ses, düşüncenin ve duygunun bedenlenmesi, ses, ışık dışındaki en büyük ve etkili enerji. Dağların veya tepelerin üstlerinde yahut yamaçlarında toplanmış ve sertleşmiş kar kümeleri vardır. Rüzgârın, yağmurun hatta güneşin eritip yok edemediği, nerede ise buzullaşmış kar kümelerini düşünün, lütfen. Bazı insanların kalbi, böyleleşir. Dağ ve tepelere yerleşmiş o kar kümelerini harekete

geçirip altındakileri ortaya çıkarabilecek enerjinin adına “ses” diyoruz. O kar kümelerini “çığ” halinde yer değiştirerek despotluklarına son verdiren bu enerjik sese “çığlık” denir. Genel olarak müzik, özel olarak da Türk halk müziği, bir çığlıklar dünyasıdır.

Türkiye’de, radyodaki kayıtlara göre yirmi beş bini klasik-sanat, kırk beş bine yakını halk ezgisi GÜFTELİ eser yanında, beş binden fazla da sözsüz saz eseri bulunmaktadır.⁴ Bu sonuç, söze sınırsız bağlı yetmiş bin müzik eserinin “çığlık” olduğunun da delilidir. Bunların ezgileri, besteleri, bunların havaları, en taş kalpli insanı yumuşatır, şefkatin, merhametin, muhabbetin, aşkın tam ortasına çekip getirir.

Türkistan’dan Avrupa’ya kadar dalga dalga genişleyen, ritmi ve ağızları farklılaşan bir büyük çığlıktır, Türk ezgileri. Türk lehçelerinin yaşamasına da yardım eden bizim havalar, bizleştirici ezgiler.. Bu çığlıkların, ezgilerin, havaların, bestelerin saz ustaları ve ses ustaları aracılığıyla icra edilmesi ise, duyguların ortak paydada erimesini, bizim benzeşip bütünleşmemizi sağlar.

Neşet Ertaş, her kültür tabakasındaki

4 TRT, daha doğrusu Ankara ve İstanbul Radyoları, ilk kuruldukları andan bu güne kadar, hem derleme-arşivleme, hem eğitime- istihdam etme, hem de doğru icrayı koruma adına çok önemli işlevler üstlenmiştir. Klasik sanat ve halk müziğimizin korunarak yaşatılmasına en eski iki radyomuzdan sonra, İzmir ve Çukurova radyoları, daha sonra da aynı anlayışla diğer radyolarımız üstlendi. Başta Muzaffer Sarısözen olmak üzere bu konuyu hayatının amacı yapan insanları rahmetle ve minnetle anıyorum. Türk Üniversitelerindeki öncelikle müzik ve etnoloji, sosyoloji, sonra da halk bilimi, Türk dili ve edebiyatı ve tarih bölümlerinin Türk müziğinin, çalgı, ezgi, icra konularında yeni ve özgün çalışmalar yapması gerektiğini vurgulamak istiyorum. TRT’nin de üniversitelerle işbirliği yolu ile notaya alma ve çalgı bilgisi işlemlerini bir büyük proje halinde başlatıp sürdürmesi gerektiği açıktır.

insanı sarıp sarmalayan bir ses ustası, bir saz ustası, bir beste, havalandırma ve ezgilendirme ustası idi, O'nu rahmetle anıyorum.

Altı yıl önce kaybettiğimiz, “abdal” (5) geleneğinin bu altın oğlu hakkında, iki doktora, on beşe yakın yakın bilim uzmanlığı tezi, yüze yakın onunla ilişkili makale ve iki bağımsız kitap yazıldığını söylemeliyim.

UNESCO Milli Komitesi'nin anlamlı kararını da, TBMM'nin, Kırşehir Ahi Evren Üniversitesi ile Valiliğinin kadirbilir tutum ve davranışlarını da, ölümü üzerine Devlet yetkililerinin samimi ilgilerini de, saygılarımla kutluyorum.

Bu güzel toplantının gerçekleşmesini

sağlayan İnönü Vakfı'nın başkanı Sayın Özden İnönü-Toker Hanımefendi'yi, ANAÇEV Başkanı Sayın Ayla Hatırlı Hanımefendi'yi, bu konulardaki duyarlılığını bildiğimiz Ağabeyimiz Sayın Ayhan Sümer Beyefendi'yi ve Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü'nü saygıyla selamlıyor ve alkışlıyorum.

Siz seçkin davetlileri saygılarımla selamlamaktan, sözlerimi Neşet Ertaş'ın bir türküsünün dörtlüğüyle tamamlamaktan mutluluk duyuyorum:

HER AN GÖZÜMDE PERDESİN
NERE BAKSAM SEN ORDASIN
MEVLAM AYRILIK VERMESİN
GÖĞDE UÇAN KUŞA LEYLAM

5 Yirmi dört Oğuz boyunun herbirinin altında oymaklar, onların altında da Türkmenlerin “taypa” dediği alt gruplar vardır. Türklük'e ilişkin kavramlar, bunca devlet ve özel üniversiteye rağmen yeterince araştırılmış değildir. Abdallar konusu 2018 Kasım ayında çıkacak olan Tarihten Destan Akan Duyarlılık adlı kitabımın altıncı baskısına eklediğim yazılardan biridir.

YALANGI

sığır kuyruğu da derler
yol boyunca sarı sarı
dağı, ovayı süsler
toz içinde yaprakları

kimseye yük değil
kendi toprağında
kardeşleriyle söyleşir
gün uzar, aydınlanır

arıların konduğu dem
bir şenlik başlar
bal özü, çiçek tozları
gelene kapısı açık

kuruduğu vakit sorma
yandığının resmidir
kül olup savrulan hatıra
çoban ateşine yakıt

tenha yerde açıp solan
bozkır çiçeği yalangı
bozkır güzeli yalangı
ah, göresim geldi

Mart 2020

◆ **Murat SOYAK**

SAYGI DURUŞU

Yüzünü hangi aynaya ödünç verdin
Kelimeler ruhsatsız bir silah gibi duruyor dilinde
Gözleri bir hudud kapısı gibi açılırken suskunluğun
Bilir misin her hırsız iyi bir çilingirdir aslında

Yürüyen kadavralardan sevgi bekliyoruz
Bütün takvimler çıkmaz ayın son perşembesini
gösteriyor

Yanlış iliklenmiş insanlığın ilk düğmesi
Şimdi gömlekler hep önden yırtılıyor

Küçük düşme korkusu büyütüyor insanı
Bütün elbiselerin kumaşı aynıdır burada
Bir jeopolitik konumu yok mudur gülüşünün
Ne zaman görsem kalbim bir dakikalık saygı
duruşuna geçiyor

Kafesine aşık olmuş kuşların gezegeninde
Kaç gram gelir bir insanın ruhu
Dünya panayırında yeni birşey yok
Bir ahrazın ana dili nedir söyler misin?

◆ **Mehmet BAŞ**

BAZI ETİMOLOJİK SÖZLÜKLERİN TÜRK DİLİNE VERDİKLERİ ZARAR (Tietze-Eren-Nişanyan-Emiroğlu Örneği)

Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY

Bazı Türkçe kökenli sözcüklerin Tietze, Eren, Nişanyan ve Emiroğlu tarafından Rumca, Yunanca, Ermenice, Slavca, Çince, Soğutça, Toharca, Farsça, Arapça gibi dillere bağlanmak istendiğini aşağıda vereceğim örneklerden göreceksiniz.

Bu etimolojik sözlük yazarlarının dışında, hiçbir sözlük yazmamış ya da yazımına ortak olmamış bazı Türkologlar da TÜRKÇE kökenli bazı sözcükleri, ısrarla, başka dillere bağlamaya çalışmaktadırlar. Mesela, hayatında hiç Sinoloji eğitimi görmemiş, eski (klasik) ve modern Çince hakkında hiçbir bilgisi olmayan, klasik Çin ideogramlarının anlamlarını bilmeyen bazı kişiler ile Soğutça, Toharca, klasik Farsça ya da Arapça bilgisi olmayan kişiler ve en az 500 yıl Türk hâkimiyeti altında, Türkler'le birlikte aynı şehirlerde ve hatta aynı mahallelerde birlikte yaşamış Anadolu yerli Rumları ile Anadolu yerli Ermenileri'nin dillerinin Türkçe kelimelerin fonetik ve morfolojik yapılarını nasıl dejenere ettiklerinden haberi olmayan bazı Türkiyeli Türkologlar, TÜRKÇE oldukları bilinen bazı kelimeleri

Rumca, Yunanca ya da Ermeniceye bağlamaya çalışmışlardır.

Yahudi asıllı Avusturyalı dilci Andreas Tietze ise, yazdığı makaleler ile etimolojik sözlüğünde pek çok Türkçe kökenli kelimeyi Yunanca, Rumca, Ermenice, Farsça ve Arapça gibi dillere bağlamayı tercih etmiştir.

Yine Yahudi asıllı bir dilci olan Amerikalı Robert Dankof da "Türkçedeki Ermenice Ödünç Kelimeler" adlı İngilizce makalesinden başka "Ermenicedeki Türkçe Ödünç Kelimeler" üzerine hiçbir araştırmayapmamıştır.

Sevan Nişanyan, İstanbul'da doğmuş bir yerli Ermeni vatandaşı olup, asıl mesleği turizm işletmeciliğidir. "Sözlerin Soy Ağacı. Çağdaş Türkçenin Etimolojik Sözlüğü" (İstanbul 2002, küçük boy 543 S.) adlı kitabında pek çok Türkçe kelimeyi Ermenice ve Rumcaya bağlamaya çalışmıştır. O sözlüğün, Türkçe kelimeler açısından, hiçbir güvenliği yoktur; pek çoğu yanlıştır.

Kudret Emiroğlu adlı, Türkolog olmayan bir kişi de "Trabzon-Maçka Etimoloji Sözlüğü" adlı kitabında (Ankara

1989), 15. Yüzyılda, Fatih Sultan Mehmet Han tarafından, tarihin çöplüğüne gömülmüş “Pontus Rum İmparatorluğu” zamanında yöre ağızlarına girmiş bazı eski Rumca kelimeler üzerinde durmuş; Türkçe kökenli pek çok kelimeyi de Rumcaya bağlamak için zoraki etimoloji denemeleri yapmıştır.

Hasan Eren, Bulgaristan’da doğmuş Türk olup, Macaristan’da Nemeth gibi diltçilerden dersler almış, uzun yıllar DTCF’nin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde “Türk Dili Tarihi” dersleri vermiş; benim de iki yıl bilgisinden yararlandığım ve TDK’nda 18 yıl Bilim Kurulu üyesi olarak birlikte çalıştığım hocam idi. Ama ne yazık ki, eski makalelerinden oluşan kelimelerin çoğunlukta olduğu “Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü” (Ankara 1999) adlı eseri, güvenilir bir Türkçe sözlük değildir. Pek çok Türkçe kelimenin etimolojisi üzerinde kendi fikir ve görüşlerini belirtmediği gibi, yabancı diltçilerin görüşlerini benimseyerek Türkolojiye hizmet edememiştir.

Tuncer Gülensoy tarafından 2 cilt hâlinde hazırlanan “Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü” (Ankara 2007, 2011, TDK yay.) adlı eseri, Türk dili kültürü alanında büyük bir boşluğu doldurmuşsa da, ne yazık ki, 3. baskısı TDK tarafından “Yayın Kurulumuz tarafından basılması uygun bulunmamıştır” (TDK Başkanı-Mustafa Kaçalın) gerekçesiyle yapılmamıştır. Bu eserin 3. baskısı Bilge Kültür Sanat yayınları arasında, 2017 yılında, İstanbul’da yapılmış, bu arada bazı

dizgi hataları düzeltilmiş ve bazı yeni etimoloji görüşlerine de yer verilmiştir.

[Bu sözlüğün 3. Baskısı yapılmadan önce, DTCF’de, Fırat Üniversitesinde, Erciyes Üniversitesinde hocalığını yaptığım ya da YL ve Doktora sınavlarında jüri üyesi olarak bulunduğum ya da YL ve Doktora yöneticiliğini yaptığım, Prof. Dr. Hatice Şahin, Prof. Dr. Vahit Türk, Prof. Dr. Zeki Kaymaz, Prof. Dr. Ahmet Buran, Prof. Dr. Nevzat Özkan, Prof. Dr. Mustafa Öner, Prof. Dr. Gürer Gülsevin, Doç. Dr. Canan İleri gibi Türk dilinin ustaları da sayfaları yeniden gözden geçirerek düzeltme ve eklemelerde bulunmuşlardır. Hepsine bu göz nuru emeklerinden dolayı teşekkür ediyorum].

Türkiye’de yazılan ve yayımlanan etimolojik sözlükler bu kadardır. TDK’nun benimkinden başka bir yayını da olmamıştır. Yalnız, bazı Türkolog meslektaşlarım, bazı Türkçe kökenli kelimelerin etimoloji denemelerinde bulunarak, beni eleştirmişler, kendi görüşlerini kabul etmemi istemişlerdir. Ben, bu vesile ile daha önce yaptığım etimoloji denemelerimin arkasında durduğumu, yalnız “YOĞURT” sözcüğünün etimoloji denemesini (û- → uyu-) fiiline bağlayan torunum, Fırat Üniversitesi’nden Dr. Gökçen Durukoğlu’n görüşünü de kendi görüşümün yanına koyduğumu belirtmek isterim.

Aşağıda örnek olarak verdiğim bazı Türkçe sözcüklerin, Tietze, Dankof, Nişanyan, Eren ve Emiroğlu tarafından ne durumlara getirildiğini, hangi yabancı

dillere bağlanmak istendiğini göreceksiniz. Onların yaptığı değerlendirmelerin bütününe görebilmeniz için benim sözlüğümü baştan sona dikkatle okumanız gerekecektir:

alaçık 'Çalı pırpıdan yapılmış kulübe'
= *alaçu (Uygr., DLT)

← *ala 'yarım' + açık 'yarım açık'
Clauson: ← alıntı.

Doerfer: ← ölü bir dilden alıntı.

Eren (TDES, 7): ← ? Kökünü bilmiyoruz.

alçı 'Alçı taşı'

← ET. alçı; Çağ. yalçu

Tietze (TETTL, 146): 'Fakat yabancı bir

kelime olduğu muhtemeldir.' (Çince??)

Eren (TDES, 8): Kökenini bilmiyoruz.

Nişanyan (SS, 34): alçı=ET.? alçı

alıç 'Yabanî bir meyve türü'

← OT. aluç 'şeftali' (DLT)

Dankof (ALT, 6): ← Erm. aloç

Clauson (ED, 128): ← Fars. alû

Tietze (Pers 138/8): ← Fars. âlû + ça

Eren (TDES, 8): ← ?

arpa 'Arpa'

= arpa (Uyg., DLT) ← *arp(/b)+a(y)

=Moğ. arbay (Kwb.)

Nemeth (Csoma Arm. 92, s.1, not): ←

Hind-Avrupa dillerinden.

Clauson (ED, 198b): ← Toharca

Dimitrieva (ST 2, 1975, s. 23): ← Farsça.

avlak 'avlanılan yer'

← Tü. av+(← âb) la-k

Eren (TDES, 25): YOK

Nişanyan (SS, 52): YOK

Ch. Cymonides (1973, no. 23): ← Yun.

avli = EYun. avlu.

bacak 'Bacak'

← OT. bag 'bağ, düğüm' + çak (→ bacak
→ bacak)

V.G.Egerov (1964, 158): ← Fars. pâ
'ayak' + Tü. -acak 'küçültme eki'

Sevortyan (1978 II, 25-26): ← Evenkice:
bacakâ 'catallaşmış ağaç'

Rasanen (Vb. 54 a; 377 a): ← Fars. pây +
ça (k'yı açıklayamamıştır.)

Eren (TDES, 31): ← Farsçadan alındığı
anlaşıyor.

Doerfer (TDAY 1980-81, 5): ← Fars.
pâça 'hayvan ayağı' + k (?)

Nişanyan (SS, 55): bacak ← Fars. pâçak
'hayvan ayağı, paça'

bal 'Bal'

← OT. bal (DLT) = bâl (Kıpç., Oğuz)

Ramstedt (JSFOu 47, I: 34): Çin. *pat

Eren (TDES, 34): 'Yaygın bir inanca
göre, Türkçe bal eski çağlarda Hind-Avrupa
dillerinden alınmıştır. Hind-Avrupa karşılığı
olarak Latince mel biçimi gösterilebilir.)

bala 'Yavru, çocuk'

= OT. bala 'Kuş ve hayvan yavrusu' (DLT)

← bâla 'yavru, çocuk' (T.Tekin)

Eren (TDES, 35): YOK

Ch. Cymeonidis (1973, no. 159): ← Yun.
pallâdin 'bebek, hayvan yavrusu'

barak 'Tüylü köpek'

= OT. barak (DLT; eski Kıpç.) 'çok tüylü
köpek'

R. Dankof (CAJ 25: 102-117): ←
Farsçadan alıntıdır. Avesta: bar- 'to ride';
EFars. asabâra

'rider, horseman', Soğd. B'r'k = B'ryh
'ride'; Saka: bârgya 'rider', bâraa (←
*bâraka);

Pehl. bârak, YFars. bâragî 'horse'
NOT: DLT ve eski Kıpçakça da 'tüylü köpek" anlamına gelen BARAK sözcüğünü, Dankof'un ne hallere getirdiğinin fotoğrafı yukarıdadır.

barçın 'İpekli kumaş'
= OT. barçın (DLT)
EREN ve NİŞANYAN'da YOK.
Rasanen (Wb. 63): ← EFars. ebreşîm
Clauson (Ed 357-58): ← EFars. âbrâsîm

bars 'Pars'
=ET. (Eleges Yazıtı, 9: b[ar]s yıl)
= OT. bars – pars (DLT)
EREN ve NİŞANYAN'da YOK.
Ramstedt (1935: 35): ← Yun. pardos;

Bang: bars ← bar+üs 'vaşak'

Clauson (EDPT 368a): ← Fars. pârs
Doerfer (TMEN II, no 685): ET. bars'ın kökeni henüz açıklanamamıştır.

bastık 'Dut ve kayısı pestili'
← Tü. bas-tı+k (An.ağl.: bastık, basdih, basdik, basduh, bastih, bastuh)
Dankof (ALT 604): ← Erm. pastel [← Rum. pastilos (ALT 8., s. 604; Eren TDES, 41)

bastırma, pastırma 'Bastı, pastırma'
=EAT: basdurma.
← Tü. bas-tır-ma
G. Mayer (1893, s. 57): ← Yun. pastôma 'salamura'
Nişanyan (SS. 346): pastırma - ? (Yun. pasti 'bulama' sözcüğüyle ilişkili olması güçlü ihtimaldir)

bayat 'Eskimiş, taze olmayan'
= OT. (KB) bayat 'kadim' (Tanrı)
← OT. baya 'az önce' + t

Tietze (Ar. 317): ← Ar. bâ'it, Sur. bêyet, Fars. bâyât

Nişanyan (SS, 62): bayat – Ar. bâit (fa.) 'geceden kalan, bayat', bayat ← byt 'geceleme,

yerde kalma' BEYİT
bayındır 'Mamur; zengin, güçlü'
← ET. bây+u+n+dur
Tietze (TETTL, 296): ← Fars. pâyanda veya pâyandâr ?

bayır 'Küçük yokuş'
← ET. *bâgır [= OT. ya bağı 'yayın orta yeri' (DLT)]

Nişanyan (SS, 62): bayır – Ar. bâir 'işlenmeyen toprak2, yaban ← bwr
bayram 'Millî ve dinî bakımdan önemli olan kutlanan günler'
= OT. beyrem – badram – bedrem (DLT)

← badram
Clauson (EDPT, 308a): ← Fars. badrâm

Sevortyan: ← * bayır
Nişanyan (SS, 62): ← ? → Fars. bedh-râm 'süslenmiş, süslü, mesire yeri'
bazlama = bazlamaç = bazlambaç vb. biçimleri 'Kalın açılmış yufka ekmeği'

← baz 'yansıma' + la(m)-ba(ç) (← lama aş)

Nişanyan (SS, 63): bazlama – ? Yun. maza 'ekmek hamuru' ← EYun. massein 'hamur yoğurmak'
Eren (TDES, 45): ← * bazı – pazı 'hamur yumağı, yufka'

Tietze (TETTL, 2987): baz kimya terimlerinden 'esas' +maç

bileği 'Bileği'

= ET. (Uyg.) bilegü – OT. bilegü (DLT)

← bî 'bıçak' + le-gü

Emiroğlu (TMES, 56): Bk. Pleki (Eski

Yunanca plaka 'yüzey, satıh, düz')

boğaca – poğaçā 'İçine peynir, kıyma vb.

onularak yapılan bir tür çörek'

← boğ 'bohça' (DLT) + {a}ça

Eren (TDES, 336): poğaçā 'Yerel ağızlarda bohça olarak da geçer. Bu biçiminin halk Etimolojisi yoluyla oluştuğu anlaşıyor. Balkan dillerinden alınmıştır. Blg. poğaçā; Srp. poğaçā. Slav dillerine Venedik İtalyancasından geçtiği anlaşıyor (fogaccia).

Nişanyan (SS, 72): boğaca / poğaçā – İt. focaccia 'külde pişmiş küçük ekmek' ← OLat.

focacia ← Lat. focus 'ocak, ateş'

Tietze (TETTL, 364): ← İt. focaccia.

car, çar 'Çağrı, tellal ile duyurma'

← Moğ. car (G. Doerfer, ED, no. 146):

carci 'tellal'

R. Dankof (no. 448): ← Erm. car, ← EErm. car, 'çağrı' [← Moğ. 'dan olmalıdır].

AYRICA: cılbır, cılız, cibre, cicikle-, cop, cucuk sözcükleri de Ermenice, Yunanca ya da Fars çaya bağlanmak istenmektedir.

inci: 'İnci'

← ET. y(e)nçü, y(i)nçü (KT)

= EUyg. yençü, yinçü, üncü;

= OT. cincü, yincü, yinçü, yüncü

= Çağ. inçü, inçi

= Oğuz-Kıpçak: cinçü

= Harezmi: yinçü/yüncü/yinçi

= Moğ. (KWb. 208): ince – inci

İnci sözcüğü, Clauson, Gabain, T.

Tekin, O.F. Sertkaya'ya göre Çince'dir.

Hamilton (IKPH, 233): Tü. → Çin. çen-
çu; the:n zhu (Eski Çin: tçien / çin {TDA, C.IV,
s.135}, *cjin-cjoui 'gerçek inci')

Bu konuda bk. Alimcan İnayet'in makaleleri..

Görüldüğü gibi daha onlarca Türkçe sözcük, Eren, Tietze, Dankof, Rasanen, Emiroğlu vb. sözlükçüler tarafından Ermenice, Yunanca, Rumca, İtalyanca, Farsça, Arapça, Çince vb. gibi dillere bağlanmak istenmektedir. Fakat, bazı sözcüklerin kökenleri için de (... Öyle olduğu sanılıyor; ...gelmiş olmalıdır; ... geldiği kabul ediliyor.) gibi cümlelerle "kaçamak güreşilmektedir."

Eren'in "Türkçenin Etimoloji Sözlüğü" adını taşıyan kitabında pek çok Türkçe sözcük 'madde başı' olarak yer almamakta, bu yüzden de kökenleri hakkında bilgi de verilmemektedir.

LİYAKATSIZ ŞAİR VE KELİMELE

süslenmiş yıldızlarla gece
akın akın ısıltıları şehrin
fener alayları düzenliyor
uğrak tutmuş gündönümü zamanı
raksa durmuş ay dere boyunda
eğlenir dönerek kendi çevresinde

süzülür bir o yana bir bu yana
ak gerdanda gül açar
feyiz alır adsız şair kahramanıyla
uslanmaz kelimeler dizelerde
rahibe manastırından gün ışığı
ebediyete taşır aydınlığını

seğiriyordu gözlerimde bahar
anısı yağmur kaçamağı
fersah fersah rahvan sürer yürek
ulu gün düste gerçekleşirken
rakip çıkmazsa uzun maratonda
engeller dar olur ne gece ne güne

cenneti muştular gizler
eğreti kelimelerde gizli
mehtabı karşılamaya durmuş
alacakaranlıkta yarı uykulu
liyakatsiz şair ve kelimeler

◆ **Cemal KARSAVRAN**

ACILAR VE DÜŞLER

yalnızlık
keder
ağır depresyonda güller
çöllerde öksüz kuşlar
dışlanmış sincabın şiiri
karanlıkta ağlayan serçe

tut desem
tutar mısın elimi anne ?

ölümü anlatan bir dize
söktü yüreğimi
bilinmez nerede sevgililer

kanadım
kırıldı eylül yaprağında
dallarda üzgün martılar
çamur içinde ümitler
hazin bir gecede
ağlayan talihsizler

gelmez o güzel şafak
hüsrana gider yollar
içimde bir ölü şair
uzakta bütün düşler

düştüm bir cehenneme
yol belli değil
insanlar kötü
çığlık çığlığa bulutlar
gözlerim kan çanağı

tut desem
tutar mısın elimi anne ?

◆ **Nihat KAÇOĞLU**

ÖYKÜ:

KAÇAN ADAM

Osman AYTEKİN

Bazen kaçmalı. Hayatın böyle düşündürdücü oluyor. Böyle düşündürmesi de mecburiyetten. Her şeyden ama her şeyden kaçmalı. Esası da kendinden kaçıştır. Kendimden mi kaçıyorum? Bu soruyu zamanla soruyorum. Cevabını veremediğim anlar oluyor. Zor olsa da. Kendinden veya kendimden kaçış nice bilinmezlik anaforunda ne ziyalar vurur esrarlı izlere. Yüzler solgun, mahzun, mahcup ve nedamet duygularıyla hercü ü merc olsa da...

Kendimden kaçışın alemeti farikası vardır. Öyle kaçanlar vardır ki göremezsiniz. Ben de böylesi kaçışlarda görünmezim. Görünmez kaçışlar iyi oluyor. Bir kıymetin oluyor. Bir gün ortaya çıkıyorsun özlenmiş olarak. Ama bazı kaçanlar görünmezler de. Çünkü uzlete çekilmişlerdir. Görseniz de fark edemezsiniz. Sanırsınız ki karşınızdaki bir adam değil adeta bir külçedir. Gözleri çok derinlerdedir. Öyle adamlar görmüşlüğümdür. Çok derin bakan. Derin adamlar gibi. Bilgili. Âlim sanırsınız. Arif görürsünüz belki de. Az konuşan ve çokça susan. Ağızları çok az hareket eder. Kimileri de meczup sanır. Arada bir mabetlerde yüreğin en derin bir mutena köşesinden bir ah çekercesine "Allah!.." çekerler. İşte o anda vaaza çevrili bakışların pür dikkati veya cennet cehennem arasında sırat-ı müstakimi geçmeye çalışan âdemlerin ruh-i mücerretliği bir lahzada ve adeta derin bir uykudan silkinenlerin halini tasvir eder.

Çocuk yaşlarda Torbalı...

-Torbalı Camisi?

-Evet Torbalı... Orta Anadolu'da Aladağlar'a sırtını dayamış bir Selçuklu şehrinde torbalı sokağında bir cami... Bu camide görmüştüm öyle bir adam. Bir garip adamdı. Vakit bir Cuma hutbesiydi elan. Yüzlerine nerdeyse gecenin matemi çökmüş gibiydi. O cezbe halindeki sarsılış sanırsınız ki gayya kuyusundan bir çırpınıştır. Pek sonraları idrak ettim o halleri. Yıllar sonra o halleri idrak edemeyen ve buna akıl erdiremeyenlerle de karşılaştım. Bütün mesele inanmak gerçeğinde olduğunu o müphem dudak kıvrışlarında görmüştüm. Meczup kılıklı adamlara fazla sokulmamak gerektiğini geç de olsa kavradım. Çünkü nasıl davranacakları, nasıl hareket edeceklerini kestiremiyorsunuz. Meczup... Bazılarına göre de deli. Ancak deli mi veli mi olduğu da başlı başına bir muamma. Tanıdığım pek çok deliler vardır. Bazıları hayatta değiller. Vakti zamanında beni korkutmuşlardı. İtiyatlı olmakta yarar var. Delilerle de zamanla karşılaşırım. Beklenmedik bir anda karşınıza çıkıyorlar.

Yakın zamanda yine biri önüme çıktı. "Fotoğrafımı çek!" Dedi. Başka şansınız yok. Ben de çektim. Yoksa kurtulamazsınız. Bu başka tür bir deli idi. Deliler türlü türlü. Sakin olanları da var ama ya cevval olanlar! Ne yapacakları belli olmaz. Çetin ceviz delidir. Onu cenazelerde görmek istemem. Cenaze namazı yaklaştıkça halden hale girer. Pek acayip sesler çıkarır. Gözlerine bakarım ve o deliye meftun olunanların öbür âlem dair ahvallerinden bir parça mı gösterilir, bilinmez. Arasatta mı kendini görmektedir, meçhul! Bilemiyorum artık. Delilik içinden çıkılamayacak kadar derin ve ulviyetle de ilişkisi olan bir hal.

Fakat yine de şu kaçış mevzuna fena takmış durumdayım. Evet kaçış. Hem de ne kaçış!.. Hayatta istenmeyen çok şeyler var. Ama gerçeklerle de yüzleşmek zorundasınızdır. İstesiniz de kaçamazsınız. Ve belki de bir kaçışla başlayacak bütün o sihirli yolculuklar...

Pek çoğunuzun ve filhakika çoğumuzun kaçmak için sebepleri vardır. Fakat kaçışlar hayatlarımızda hep farklı tezahür etmiştir. Bu haliyle yani bir anlamda asli hüviyetine bürünemeyen ahh..bu kaçışlar bizlere hiçbir fayda sağlamadılar. Bu ahval öyle de devam edecektir.

Sebepsiz kaçışlar... Ufak tefek gönül ağrısı, kafa bulanıklıklarının depreştiği o kaçışlar. Yok, yere kaçışlar. Boş kaçışlar. Hayatımız alabora olmuşken en iyi bir yol olarak kabul görmeye alışık olduğumuz o kaçışlar. Ama her insanın kaçışının saikleri farklıdır. Hepsinde de meçhul umutlar vardır. Daha iyisini görme, yaşama isteği, şevki... Ve bir de hayal kırıklıkları.

İtiraf etmeliyim. Benim de kaçışlarım oldu. Hatta itiraf etmeme gerek de yok. Gönül rahatlığıyla ifade edebilirim. Birkaç kaçışım oldu. Her kaçış deneyimleri taşıdılar hayatıma. Üzülsem de, acı çeksem de hayatımın kaçışlarının muhakemesini hala yapmaktayım. Bazıları bana yol gösterdiler. Hayatın en önemli dersini verdiler. Bir o kadar da benim için sarsılmaz oldular. Yerine göre sağlam dostluklar tesis ettiler. Geriye baktığımda yıllarca omuz omza olduğum dava arkadaşlarımla yollarımızın bazen sekteye uğradığı da oldu. Dava arkadaşları. Evet, dava arkadaşları. şimdilerde anladım ki her şey boşmuş. Koca bir yalanmış. Nedamet, pişman bulutlarının gözlerinde saklıymış. Çok geç anlamış bulunuyorum. Yine de dava neticede, irtibatı her ne kadar koparmasak da. Ancak gerçek dostluklardan bazıları yan yana olduklarımdan daha bir kavi oldular. Kısa bir zamanda oluşan o sıkı arkadaşlıklar kuvvetli birer dostluklara dönüştü.

Bazen bir kaçış kaçınılmaz oluyor. Bunun idrakindeyim. Fakat o kaçışın veya kaçışların tahlilini yapmaktan mahrum her kim olursa olsun bazı önemli ipuçlarını da kaçırlar. O bakımdan hayatım/ız/daki küçük büyük detayları önemsiyorum.

İnsan bazen bu âlemde adeta boğulacak bir ıstırap halinde hissediyor kendini.

Boğulmak... Arafta kalmaktan yine yeğdir. Her ne kadar çevrenizdeki insanlardan, araçlardan, binalardan, seslerden, dumanlardan... Dahası boğuk, sıkıcı güneşten, acı rüzgârdan, sert soğuktan, bunaltan terden, arıtilamayan

kirden, inatçı pasaktan kurtulamasak da...

Yerine göre havsalamızın alamadığı düşünce girdaplarından kaçış!... Yenilenemeyen ruhumuzdan, farklı bakışlar sunamayan daima soluk benizlerimizden kaçış, daima kaçış!...

Kaçış, kaçış da peki nere varış? Kime, nasıl bir varış?

Hakikat şu ki dalgalar rıhtımı döşerken, sahilleri yalarken de mecburi bir istikameti vardır. Küçük şehirlerdeki o malum caddeler gibi. Ve hayatta hiçbir şey sebepsiz değildir. Başarılı veya başarısız da olsa kaçış ve kaçışlar da.

Bazen üzerim/iz/e, bize ait olan ve olmayan ne varsa yük oluyor. Yoruluyorsunuz. Yoruyorlar sizi. Tanıdığınız veya tanımadıklarınız. O anda olduğunuz yere kendinizi bırakmak istiyorsunuz. O anda önünüze bir kapı açılıyor. Bıkkınlığın ve tükenmişliğin davet edildiği bir kapı. Böyle durumlarda ne yapar? Elini yüzünü mü yıkar veya abdest mi alır? La havle çekerek... Kendini tüketen ve tükenmişliğini gören o kadar çok insan var ki. İnanç depresyon anlarında bazen işe yarar. Ancak bazı zamanlarda da değil. Zira inandığı halde hayatına son noktayı koyanlar da oluyor. En yüksek binalara çıkanlar... İnsan yorulur be çıkmaktan. Sonra da tabi dizlerinin bağı çözülüyor. Biri, "ne olur gel atlama! Bak hayat güzel..." falan dese de kime laf anlatırsınız ki? Adam çıkmış bir defa. Ölüm korkusunu yenmek güç olsa da. Yine de aklını kullanmak en sağlıklı olanıdır. Pisipisine öbür âleme gitmenin bir âlemi yok! Şaka değil bu; ölüm! Kim korkmaz ki? Bazıları kendinden,

anasından, babasından, kardeşinden, çevresinden bıkanlar da var. Hatta bütün insanlardan. Bir çare işte o anda başlıyor. Kafada bitiyor âlem. Bırakıyor kendini o korkulası ölüme. Tabi artık yenmiştir, yenmişlerdir korkuyu, korkuları. Ve korkulan oluyor ve sığınılıyor. Korkuya. Ölüme. Söylemesi benden, bu gibi hallerde kaçış bir can simidi gibidir. Gibi değil bir vakıa, bir gerçek. Sonrası ise bilinmezlik.

Kaçışın zamanı yoktur ama sebepleri vardır. Kaçışın odak noktasını sükûn temsil eder. Rahat, huzur. Bir başka anlamıyla kafa dinlemek. Ah keşke ben de kafamı dinleyebilsem. O kadar kargaşa, dert ve ızdırapların arasında. Bir an da olsa soluklanabilsem. Olmuyor işte. Sıkıyor, sıkılıyorsunuz. Fakat bazen bu da yetmiyor. Birini görmek istiyorsunuz o anda. Sevdiğiniz veya sevmediğiniz. İnsan sevmediği, katlanamadığı bir insanla uzun zaman sonra da olsa karşılaştığında neden ona sarılma ihtiyacı hisseder. Ah bu sevgi! İçimizdeki depresen sevgi yok mu ya... Hep ondan. İnsan için bu davranışı çözümlemenin farklı yolları vardır. Nedenleri de... istemediğimiz de çok şeyi yapıyoruz. Bu hali de öyle görmeliyiz diyelim. Bir de sevdiklerimizle buluşmak için kaçış vardır. Çok hikâyeler geliyor kulağımıza. Görüyor ve bazen tahmin de edebiliyoruz. O kaçışları. İşte burada kaçışın bir odak noktası vardır! Sevmek elzem olan bir şey!

İnsan en çok yakındakileri sever. Ruhü kararanlara sorsanız hiç de öyle değildir bu duygu. Ama yine de sevme dürtüsü hayata bağlanışın, var oluşun bir sonucudur. Kendi hayatına girenleri. Ailesi, çocukları, anne,

baba, akraba, arkadaşlar, dostlar. Bazı dostlar vardır ve uzaktadır insana. Görmek ister ama görülemez. Uzaktır varılamaz. Ulaşılamaz. Bazen ulaşıldığı da olur. İşte o anda o dostluğa dokunursunuz. Mutlu olursunuz. Ah ne güzel bir mutluluk öyle! Mutluluk her an için hazır beklese de size kavuşmak için, siz hazır olmaz, olamazsınız dostlarım... Yakında veya uzakta olan tanıdıklar da sizin devanız değildir çoğu zaman. Eğer içinizde insan sevgisi varsa ve her şeyi herkesi sevebiliyorsanız sizin için kaçışın bir anlamı kalmamış, demektir. O halde kaçmaktan kaçın!

Sevgi dedik ya işte o sevgi ya sizin kaçışınızı hızlandırır veya aniden durdurur. Çünkü öyle olgun duruşlu bir yüz görürsünüz ki o anda bütün dertleriniz sona erer. Oh!... Bu durum nadir olsa da başkalarının mutluluğunda uçarsınız. Empati bile kurarsınız. Dileğiniz gerçekleşir. Konuşmak istersiniz. Konuşunca rahatlarsınız. Fakat bir konuşabilseniz üzerinizdeki bütün yükler kalkacaktır. Tanımadığınız biriyle durduk yere bir muhabbete giremezsiniz. Ama işte Allah sizi konuşturmasa da karşınızdakini konuşturur. Söz alan kişi saygıyla bakar size. Sözcükler ağızdan bal ülkesindeki insanların sevgisince akar. Hayatın hazzına edebi ve ebedi bir yolculuğa çıkarsınız. Yolunuz çabuk biter saatler ayrılıkları terennüm etse de. İnsan hayatının en mutlu anlarını yaşadığı anda saatlerin, dakikaların durması ister mi, ister adeta. Pek az da olsa benim hayatımda da benzer durumlar oldu. Mutlu oldum. Siz de mutlu olun. Mutlu mu olamıyorsunuz illaki bir sebep bulun. Sevin işte!

Kaçış insanı mutlak suretle en iyi ve en güzel yere götürmelidir. Bu doğru. Ama nereye? İnsanlar hep ya kötülere düşüyor, düşürülüyor ve götürülüyor. Kaçırılıyor. Sahiden de. Bu kaçışlarda araçlar da oluyor. Birini birine kaçırıyor. Elin adamı bir birlerine uyarlar mı diye düşünmüyor bile. Planı yapıyor ve kaçırıyor. Akıl alır gibi değil. Tek taraflı halt etmenin başka bir yolu işte! Hayatımızda isteyerek ve arzu etmeyerek bir yerlere varırız. Yıllar boyunca ne istediğini bilen ona göre yaşar. Nereye varmak istiyorsanız, nereye aitseniz oraya gitmelisiniz. İnsanların bir kısmı öyledir. İyi değil hep kötü yere varır. O varış onlar için de bir kaçıştır. Ama kötü, fena bir kaçış. Bazen de dehşet! Daima iyi fikirlere yelken açanlar hayatlarını da ona göre kurmaya çalışırlar. Sahi bende böyle bir düşünce insiyak etti mi? Hayat önümüze hayati anlamda çok az fırsatlar çıkarır. Fırsatları değerlendirenlerin sayısı azdır. Çoğu kaçırır. İtiraf etmeliyim ben de kaçırdım. Belki de bugünkü konumum daha farklı olacaktı. Muhakkak farklı olacaktı burası kesin. Daha saygın biri mi olacaktım? Bir genel müdür, bir gazeteci falan... Ünlü, popilist bir yazar. Şu popilist kelimesine de takılmak istemiyorum. Ama ne yapayım karşıma çıkıyor her halükarda. Halk yardakçılığı deniyor ya öyle ya da böyle karşılaşıyorum, sizler de karşılaşıyorsunuzdur. Çevrede yok böyleleri. Bununla birlikte insanın hayatı için çizdiği yoldur. Fırsat diyorum yani. Yalakaları geçtik çünkü. Bunu pek az kimse yapar. Her kazanılan huzur vermez. Kazandığınızdan da kaçabilirsiniz.

Sahip olunması gereken dünyadan ne

istediğinizle ilgili olanıdır. Bunu hep düşünmüşümdür. Adalet, erdem, dürüstlük, kadirşinaslık, tevazuyu arayanlar daima iyi yöne doğru kaçtıklarının mükâfatını görürler. Ne kadar da idealistim Yahu! Son cümlem muhtemelen; hayatları sevgiyle dolar. Güzel bakar ve güzel görürler, olacaktır.

Elimde ne var ben dahi unutmuşum. Yanıma Niyazi oturdu. Çay söylememi istedi. Kısa dudakları geriye doğru gerindi. Kocaman parıldayan altlı üstlü dişleri parladı. Aniden dişleri bir birine vurdu. Tak, tak... O tıkırtı arasından bir solukta bir, "çay.." sözü çıktı. Elimdekini gazete sanıyordum meğerse ki kalın bir kitapmış. Bir anda masanın üzerine düştü. Bu düşüşle birlikte Niyazi'den iki şey art arda geldi.

-Çay...

Bu kitabı okudun mu?

Çay ve kitap üzerine güzel alakalar kurulur ama o sırada kurulacak gibi değildi. Niyazi'ni yüzüne baktım dişleri hala

görünüyordu. Dudağının biri biraz kısa mı, gülüşü bundan mı acaba? Hiç dikkat etmedim. Reşat Nuri de böyle bir adamı hikâye etmişti. Kısa dudaklı biri hep güler görünürmüş!

Bir çay söyledim ve kalktım. Niyazi'ye teşekkür ederek. Madeni lirayı çay tabağına bıraktım. Korkularımı masaya gömdüğü için. Şimdilik korkmuyordum. İnceden inceye ne kadar kötülük, alçaklık, ifritlik ve dahi ölüm üzere zihnimi kemiren düşünceler varsa işte o masada bıraktım. Ne kadar da rahatlamışım. Huzuru bulmuşum. Boşalmışım. Bu hal içinde kahvenin önünden karşı tarafa geçtim. Yeşil ışık yanıyordu. Yeşil ışığın keyfini ağır adımlarla çıkardım. Yeşil ağaçlar arasında yürüyerek. Ağır adımlarla. Dallarda kuşların cıvıltıları beynimin içine kuruldular. Onlara ve çiçeklere baktım. Hayat güzeldi her şeye rağmen, yaşanacak kadar güzel. Şükürler olsun Ya Rabbim! Diyerek.

ÖYKÜ:

DOST

Şakir MUSALLİ

Arabanın açık camından yüzüne vuran serin rüzgar çam yapraklarının kokularını genzine dolduruyordu. İşte yaşamak bu, dedi. Kıvrıla kıvrıla akan dağ yolunun iki tarafını kaplayan ağaçlar bazen gökyüzünü gölgeliyor, sonsuzluğa uzanan bir yeşillik tünelinin içinden akıyor izlenimini veriyordu. Sonunda istediği tatile kavuşmuştu. Gündelik hayatın biteviye koşturmasından bunalmış, reçelin içine düşmüş bir karınca gibi çırpınıp duruyordu. Ne zaman insanlardan biraz uzaklaşıp tek başına sakince bir köşede kafamı dinleyeyim dese arkası gelmeyen telefonlardan ve mesajlardan kendini kurtaramamıştı. Allah var, işi gereği iyi kazanıyordu. Kazandıkça çevresi genişlemiş, İstanbul'un siyasi ve cemiyet hayatında saygın bir yer edinmişti. Bir tavsiye telefonu ya da bir kartvizit ile istediği kişiye ikbal yollarını açabiliyordu. İnsanların hayatına istediği gibi yön verebilmenin tadını almıştı. Güç böyle bir şeydi. Çevresinde ona minnetle bakan gözleri görebilmenin hazzı hiçbir şeye benzemiyordu. İnsanlara yapılan küçücük iyiliklerin bile ilerde ne kadar işe yarayabileceğini yılların tecrübesi ile anlamıştı ve kime, nerede ve ne zaman iyilik yapılması gerektiğini iyi biliyordu. Asla yaş tahtaya mih çakmazdı. Gittiği bir ortamda ismi geçtiği zaman bakışlar bir anda değişiyor, en cüretkar bakışlar bile yelkenleri suya indiriyor, hafif bir yutkunmadan sonra mütevazı ve karşısındakini kırmadan sevgisini kazanmak için iki büklüm yapmacık tavırlara giriyordu.

Zamanla giderek yalnızlaşmaya başladığını hissetti. Eski sınırsız karşılıksız arkadaşlıkları göremiyordu insanların yüzlerinde. Nefretin bile bir tadı vardı. Sade bir gülümsemenin bile altında ne tür bir beklenti olduğunu görebiliyordu. Bu durum midesini bulandırmaya başlamıştı açıkçası. Bir süreliğine de olsa insanlardan uzaklaşmak istedi. "Benim bir bağ evim var, dedi arkadaşı. İstersen birkaç gün orada kal. Merak etme kimseye söylemem nerede olduğunu." Denize atılan can simidi gibi sarıldı arkadaşına. Sonra acele ile doldurduğu bavulunu lüks jipin bagajına fırlattı. Yatılı okuldan gizlice kaçan bir çocuk gibiydi. Bu iyiliğini unutmuyacaktı. Arkadaşı da biliyordu bunu. Bir yerde lazım olurdu. Bu da gözünden kaçmamıştı.

Yolun ortasındaki koyun sürüsünü fark ettiği anda tüm gücü ile fren pedalına yüklendi. Dalmıştı. Arabanın frenleri sağladı. Parasını hak etmişti. Arabanın

kenarında havlayan köpeğe aldırmadan eşeğin yanında kendisine şaşkınlıkla bakan çobana tüm öfkesi ile bağırды:

- Deli misin ulan! Yolun ortasından sürü mü gider? Çoban ne zamandır yıkanmış belli olmaya n takkesinin altından şaşkınlık ve öfke dolu baktı yabancıya. Bu yollarda traktörden ve satıcı kamyonlarından başka araba geçmezdi.

- Burasını otoban mı sandın hemşerim. Dağ yolu burası. Sürü de geçer kürü de geçer. Yavaş gidecen. Ecele mi gidiyon?

Uzun zamandır böyle ağır bir cevap duymamıştı. Kim olduğunu bilseydi böyle konuşabilir miydi hiç. Sen benim kim olduğumu biliyor musun, diyecek oldu. Elin çobanı dağ başında nereden bilecekti kim olduğunu. İnse kavga etse başına ne gelirdi kim bilir bu dağ başında. Töbe töbe, dedi. İçinden anlamlandıramadığı garip bir tat duydu. Şehir yerinde olsa lüks arabasına bakan birisi haklı da olsa karşısında ister istemez bir eziklik duyar, belaya bulaşmadan işin içinden sıyrılmanın yollarını arardı. Bu çoban niye ezilmemişti böyle?

- Sen yabancı mısın buralara, dedi çoban gülümseyerek. Sesini düzeltme ihtiyacı duymamıştı nedense.

- Evet, Hasköy'e gidiyorum.

- Orası uzak daha. Gel bir çayımı iç, misafirim ol.

Hayır deyip yoluna gitmek istedi ama bir çobanın evini görme merakını da yenemedi.

- Yok, sağol ben yoluma gideyim.

Seni rahatsız etmeyeyim.

- Gel hemşerim, ne olacak, lafı mı olur. İki bardak çayımı içersin. Ne kadar da içtendi bunları söylerken. Hayır diyemedi açıkçası. Arabayı gölgeli bir söğüt ağacının altına parkedip çobanın peşi sıra yürümeye başladı. Yemyeşil ağaçların arasından geçerken genzinde otların ıtırli kokusunu duydu. Kuşların insanın içini okşayan ötüşü de bu tabloyu tamamlıyordu. Sakinlik ve dinginlik er tarafını sarmıştı. Çobanın evinin önünde asma yapraklarının gölgelediği serin bir sundurmanın altında yere serilmiş bir kilimin üzerine oturdular. Çobanın hanımı içten bir şekilde misafirini karşılayarak "Hoş gelmişsiniz." dedi. Yalın ayaklı bir kız çocuğu kapının kenarından ürkek ve meraklı bakışlarla kendisini süzüyordu. Kucağında bir kedi yavrusu vardı. Burada her şey o kadar doğaldı ki. Kuş sesleri, çiçek kokuları, çobanın köpeklerinin havlamaları... Çobanın çayın yanına getirdiği sıcakık börekler enfes kokuyordu. Çoban iyi bir parayı hak etti, diye düşündü.

- Nerelisin hemşerim, ne iş yaparsın sorsuyla kendi iç dünyasından uyandı.

- İstanbul'dayım, inşaat şirketlerim var, dedi çobanın yüzüne bakarak. Çobanın yüzüne birazdan şaşkınlık dolacak, sağlam bir ihsana düşar olmanın ışıltısı gözlerinde yanacaktı. Açıkçası çoban turnayı gözünden vurmuştu.

- Yakışır abime, dedi çoban boş bardağa çay doldururken. Ne güzel, insanların yaşayacağı yuvalar yapıyorsun. Bunları söylerken çobanın gözlerinde içten bir pazarlık yoktu. Adam yutkundu.

Bir anda tüm serveti, kendisinden çıkacak bir emirle hayatları değişecek onca çalışanı, ısıltılı cemiyet toplantıları elektriği kesilmiş bir lamba gibi söndü. Kendisini kumdan kaleler yapan ve onlara hükmeden bir çocuk gibi hissetti. Ne dese, ne söylese çobanı kendisine hayran bırakacak minnet duygusuna katamadı. Elindeki son kartı da masaya sürdü.

- Gel, sana İstanbul'da iş vereyim. Yanımda çalış. Evin, araban olur. Gül gibi yaşarsın. Bu dağlarda sürünmezsin.

- Beyim, bu dağlar bizim yuvamız. Biz şehrin kibrit kutusu evlerine sığışamayız. Hem benim misafirim oldun. Misafirden karşılık beklemek bize yakışmaz. Çoban konuştukça ruhunu o zamana kadar tatmadığı bir genişlik ve huzur kaplıyor, o zamana kadar elde ettiği tüm zenginliği, insanlar içindeki saygınlığı gözünde küçülüyordu. Giderken çobana para vermek istedi. Çoban kendisine ağır bir küfür edilmiş gibi kızardı ama misafirini rencide etmemek için olmaz dedi.

Lüks restoranın geniş camlarından Boğaz manzarası görünüyordu. Bir ömür gibi sakın sakın akan gemiler arkalarında

birazdan kaybolacak köpükten birer iz bırakıyordu. Yoğun geçen bir günü ardından iş yemeğine katılmıştı. Karşısındaki cemiyetin en saygın iş adamlarından birisiydi. Dili iyi kullanmasından ve tavırlarından çok iyi bir eğitim aldığı belli oluyordu. Adamın gözlerine baktı. Her kelimesinde aklından yüzlerce hesap geçtiğini gördü. İçtenlik yoktu. Çobanı düşündü. Serin asmanın altında yediği böreklerin tadını. Gülümsemeye çalıştı. Köye mi kaçsam dedi içten içe. Yüz koyun alsam... yok yok elli koyun yeter. Bir tane de köpeği olmalıydı. Karşısındaki yeni bir inşaat projesinden bahsediyordu. köpeğe bir isim vermeliydi. Coni olsun mu, dedi. Yok ya, öyle yabancı isimleri sevmiyordu. Şimşek olsun, dedi sonra. Yok, olmaz, o atlara verilen bir isim dedi. Kendi kendine gülmek geçti içinden. Sonra gözleri ışıldadı. Dost... tamam işte, köpeğin ismi Dost olacaktı. Köpeğin ismi Dost olacak, dedi heyecanla. Karşısındaki projenin en heyecanlı kısmını anlatıyordu. Adamı etkileyebilirse hayatının projesi olacaktı. Köpeğin ismi Dost mu, dedi şaşırarak. Öylece kalakaldı. Köpeğin adı mı... .Ne dostu, ne köpeği...

YİRMİ İKİNCİ ŞEKLİN

**

Sabah uyandığında
Orkideler içinde saklıydı umutlar
Nice yıllara derken
Aktı gitti yüreğimden kara bulutlar.

**

Yokluğun cehennem
Yitik yıllarım neredesin
Yolcum ol düşelim yola.

**

Sensiz geçen yıllarımı yok saydım
O yüzden severim orkideleri
Nazar değmesin bakışlarına
Anlat sorunları şiirle gözyaşlarına.

**

Yokluğun cehennem
Yitik yıllarım neredesin
Yolcum ol düşelim yola.

**

Son olmasın bu dileğim
Sıkıca kapat kepenkleri
Okul çocukları duymasın sesini
Neylesin kırık aynalar
Ay ışığı gibi biri yok ki karşısında.

**

Yokluğun cehennem
Yitik yıllarım neredesin
Yolcum ol düşelim yola.

**

Say ki asırlar geçmiş aradan
Say ki sen ve ben varız
Oyun değil ki bu gerçek
Narçiçeği açmış gözlerimde bak
Ayrılmışım param parça.

**

Ya kar tanesi ol gel
Ya eri katıl denizime
Ya da bestelenmemiş şiir ol
Karış türkülerime.

◆ **Abidin GÜNEYLİ-Mersin**

ŞİİRİN BÜYÜLÜ DÜNYASINDA BİR GEZİNTİ

İsmail ÖZMEL

Ciddi konuların verdiği ağırlıktan yılgın, şöyle bir nefes aralığı veririz ya, işte hayatın bütün dağdağından, olumsuzluğundan kurtulmanın yollarından birisi de bir şiir beldesine ulaşmaktır. Düşüncenin ve gözler önündeki bir sürü ıstırabın anforundan kurtulmak, bir huzur ülkesi gibi bir iklime ulaşmak, bir süre nefeslenmek, dinlenmek ne güzeldir. Orada mısraların ülkesinde ya yeni dizelere hayat vermek veya önceden yazılmışların dost çevresine ulaşmak. Güzelliklerin sohbetine katılmak, gözlerimizi bu tarafa çevirmek, içimizi, duygularımızı seyretmek, belki günlük ihtiyaçlarımızdan birisi de budur.

**‘Sana yakışıyor bahar renkleri
Ne giysen güzeldir, ne desen güzel.
Yolunu süslüyor kır çiçekleri.’**

Bir değişik ses daha:

**‘Yol aklıma düşer
En olmadık zamanda.
Aklımı çelen bir vuslat demi
Beni çağıran hakikat
Göz kırpan bir sevgili.’**

Bir başka örnek:

**‘Zaman bir şiirdir rüzgar kanatlı
Soluğu kesilmez uçan bin atlı
Geçiyor peşpeşe bütün mevsimler
Nerde Karacaoğlan, nerde Beyatlı.’**

Haydar Ergülen, “Şiir doğası gereği tanımsızdır. Şiiri tanımlama çabası doğayı tanımlamak ve tanımak, evreni tanımlamak gibi neredeyse olanaksız bir şeydir.”[1]

Şiiri tanımlayanlar da vardır. Ama hepsi de insanı sarıp sarmalayan bir rüzgarın özel bir söyleyişe; şiir diliyle; anlatılması konusunda hemen hemen aynı fikirdedirler. Şiir, çevremizi, dünyamızı sarıyor da çoğumuz bu ahenkten, bu musikiden ve bu şiirden habersiz göçüp gidiyor.

Kainat bir şiirdir, hem de ölçülü ve kafiyeyle bir şiir. Zaman onun mısralarındaki düzeni bozamamıştır. İnsan da bu düzendeki ahengi sezmek için çabalarını hiç eksiltmemiştir.

Şair, insanlar, diğer yaratıklar ve evren arasındaki bu benzersiz ahengi yakaladığında şiire ulaşmış demektir. Ahengi bazen aruzla, bazen hece vezni ve kafiyeyle sağlamaya, harflerin ve kelimelerin sihriyle faydalanmaya çalışmıştır. Bu ahenk geniş bir yelpazedir, onu bizzat kelimelerin sırtına yüklemeye çalışanlar da vardır.

Kelimeleri ses bağıyla birbirine bağlamaya gayret edenler, ölçüden medet umanlar bir noktaya gelir ve teslim olur, şiir yazmak için Türkçenin şiir diline ulaşmak gerekir. Onun için siz şiir yazmaya bakınız, şair olmağa değil. Zaten

şiiri yakaladığınızda size şair diyeceklerdir.

Elbette insanlar arasındaki ahenksizlikler de şiirin konusudur. Bir dağınık saç, nemli gözler ve karanlığın derinliklerinden kopan bir çığlık acılı şiirlerdendir, acılı şiirlerin konusudur. Bazıları acılısını sever derler ama bu acılar çok sürmese iyi olur diyor insan.

“... şiir yazmak bir sevinçli uzatmaktır. Bahçeyi büyütme, avluları çoğaltmaktır. Sokağa akmaktır. Ağaçlarla buluşmaktır. Parka fark katmaktır. Parkları da evlerimizin ‘hayat’ına katmaktır.”[2]

‘Ellerimde bayraklar

Ayaklarımda kaykay

Dilimde rüzgar gülüm

Başımda fırtınalar.’

1969’da yayınlanan ‘Bir Daha Yaşamak’ adlı şiir kitabında: ‘Şiir kısacık bir zamanın uzun süren şarkısıdır. Sanatçı o anı yakalayabilendir. İyi tespit edilirse zamanın o parçası ölmezliğe kavuşmuş sayılır,’ şeklinde ifade etmişiz. Demek ki yakalanan zaman bir anlamda şiirdir, onu yazılı hale getiren de şairdir, diyebiliriz.

Her dönem şiir, zamanın rüzgarını taşır. Hatıraların güzelliği zamanın şiirini içtikleri içindir. Zaman geçtikçe daha bir güzelleşir ve daha bir albenisi artar. İnsanın anılar pınarından; aklına düştükçe; birkaç bardak içmesini

öneriyorum, böyle değerklenmek isabetli olur diye düşünüyorum.

‘ZAMANLI ŞİİR

Altımızda kükreyen bir küheylan

Sanki zaman.

Baharda yazda güleç, sonbaharda

Mahzun insan.

Ey toprağa düşen tohum, baharda

N’olur uyan.

Olmaz subaşımda susuzluk, saki

Kadehe uzan.

Mevsimler rüzgâr gibi geçiyor
kapımızdan, ey âşık

Vuslata inan!’

Çevremize bakıyoruz, evin havuzuna simidi için dalan çocuğu iki yaş büyük kardeşi kurtarıyor, işte size bir şiir. Kardeşliğin ve fedakarlığın şiiri. Bir leylek, Karadeniz’de, dokuz yıldır bir kayıkçının kayığına misafir oluyor, kayıkçı onu sessiz kürekleriyle kıyıda gezdiriyor. Sevgi ve güven duygusunun şiiri. Böyle nice şiir çevremizde, semamızda gezinir, kalemi eline alan bir resim yapmaya çalışır, bilmem ne kadar başarılı olur. Günlük dertlerden kurtulabilsek de çevremizi saran şiiri görebilsek ve yakalayabilsek ne güzel olur...

Şiir, insanın içine doğru bir yolculuktur. Yola çıkmasına bir cümle, bir görüntü, bir güzel ses sebep olur. İzinsiz

dalıp gider, belki eski bir anıya, belki eski bir şiire, belki de anlam veremediği bir tefekkür ortamına. O dışarıdan anlamsız bir susuş olarak görünen manzara, bir oluşun, bir ifade arayışının dalgınlığı olabilir. Belki de yakalayamadığı duyguların peşinden bir koşuştur. Ama bir gün yakaladığında farklı bir şeyin peşinden koştuğunu anlar, işte o farklı şey insanın iç dünyasıdır, insanın şiiridir.

Yağmur altında yürürken diline bir mısra dolanıyor, Şair gördün mü hiç bu kadar güzel bahar? Etrafta yağmur sesi, kulakta kağıdın kalemin sesi:

‘9 HAZİRAN SENFONİSİ

Şair gördün mü hiç bu kadar güzel bahar?
 Gök gürler, yağmur gelir, aranır saçak altı
 Sade bir yağmur sesi dökülen oluklardan
 Sade yağmur, yağmur sesi
 Bulut gölgesi, bulut gölgesi.

Şair gördün mü hiç baharda böyle düğün?
 Gök gürlmesi, iri tane, ince saz
 Uzaklardan bir ses bateriden, darbukadan.
 Tıtır tıtır, teke tek, siğim siğim, iri tane
 İnce saz, güzel ahenk, güzel yaz.

Bitti sandık fısıltı, gürültü, tantana
 Tekrar döndü geldi yağmur, sağanak
 Bitkilere ziyafet tıtır tıtır, tek tek at
 Uzanmış sulara belli mutlu tabiat.

Bu kadar güzel yağmur yağmadı Haziran’da
 Teke tek, tapur tupur, arada sulusepken
 Sicim sicim yağmur, mırıltı, ürperti, figan
 Bir kuş konar bir kuş kalkar

Sesler kesilir bir ürperti bir korku
Gökten ne yağdı da kabul etmedi yer
9 Haziran'da böyle yağmur görülmü.

Kayboldu kuş sesleri, yağmur dolu dolu
Gök gürlemesi yaprak sesi, kuş sesi
Sular yükseliyor heyecan dorukta
Köstebek delikleri doldu sularla.

Yavaşladı yağmur tıptır kesildi
Bir kuş sesi, bir kuş sesi
Kalmadı bulut gölgesi.
Tabiat ahengiyle geri geldi
Bir kuş, bir kuş daha çiçekler şenlendi.

9 Haziran'da bir yağmur senfonisi
Tekrar gök gürlemesi
Yağmur sesi, yar sesi, rüzgâr sesi
Bir küheylan yelesidir.
Korkmaya değmez, sabah gecenin
bitmesidir.'

Yurdumun şairlerine sesleniyorum,
usta malı okumadıkça bu iş bir dikiş ileri
gitmez. Kendinizi avutursunuz, şiir öyle bir
kuştur ki, onu yakalamak binbir hüner
ister. Bu hünerler de yaşayarak, okuyarak
ve duyarak yakalanır. Öyle acemi oltalara
takılacak yem değildir, kendinizi
yoklayınız.

Şiir, tarihten, çağdan ve insandan ayrı
düşünülemez. İnsanın duygu ve inanç
macerasında şiirin önemli bir yeri vardır.
Türk şiirinin ilk mısraları atasözleridir.

Sonraki mısraları türkülerde ve
şarkılardadır. Yusuf Hashacıplardedir,
Yunustadır, Mevlanadadır, Fuzuli, Baki,
Nedim ve Şeyh Galiptedir.
Karacaoğlanlarda, Emrahlardadır. Namık
Kemal, Yahya Kemal ve Fikrette, Akiftedir.
Yakınları siz biliyorsunuz. Bu silsileyi
görmeden, tanımadan şiir denizinden
geçmek kolay değil.

Şiir üzerine görüşlerimiz zaman
içinde ve biraz da farkına varmadan bir
gelişme göstermektedir. Şiir edebiyatın bir
parçası, en eski ünitesidir yani edebiyatta
önce şiir vardır ve zaman içinde nesir (düz
yazılar) kendisini göstermiştir. Edebiyatı
tarihten soyutlamak ve şiiri tarihi ve milli
hassasiyetten ayrı düşünmek mümkün
değildir diye düşünüyorum.

Edebiyat dönemin aynası ise, şiir de
dönemin ruhi ve fikri hayatının aynadan
yansımasıdır. Şiire, tarih hassasiyetini
ilave edersek, sanatın ve şiirin büyüğü
dünyasında kendimizi ve kişiliğimizi daha
canlı ve daha gerçekçi görebiliriz. Böylece
şiirin mevcut renkli ve çeşnili birikimine
yeni bir saha kazandırmış, şiirin konusunu
daha da derinleştirmiş ve genişletmiş
oluruz. Böylece yeni nesilleri şiirimizin
sihirli eliyle daha donanımlı hale
ulaştırmış oluruz diye düşünüyorum.

KAZUÇURAN TEPESİ

Bu dağ bu taş nasıl arkadaş oldu?
 Bu taş dağa nasıl tırmandı?
 Nasıl yol buldu çakıl dikenleri
 Keven ve atkuyrukları arasında
 Dağ yolu nasıl açıldı?
 Nalı ayağından kaymış atlar
 Nasıl tırmandı?
 Nasıl anlaştı erat, nasıl dirilip geldi
 zafer?

 Bir nefer gözüne ümittir kumandan
 Sigaramın atasına gel efrat!
 Tepe aha diyenler, atıyla kayaları
 delenler
 Ardından uçup gelen erler
 Ve teslim olan tepe, teslim olan dağ.

Zaferi koynunda saklayan dağ
 Kaç gecedir sayıklayan dağ
 Zaferi, bu kahramanlara layık gördü.

Gazinin askerleri
 Bir gece dağda buluştu zaferle.
 Zaferle buluştu askerler
 Zaferle sarhoş oldu zaman.

Afyon'a yolu düşen, her dağ tepesi
 Zaferi yakalayan gaziler adına
 Selamladı dağları, tepeleri

Ve şehitlerin kanları ile büyüyen
 çiçekleri.

Kuşları, zaferi ve kahramanları...'
 2016

(1, 2) Haydar Ergülen. Şiir Niye? 2018 İstanbul. S:18, 20
 '' Diğer şiirler İsmail Özmel. Bütün Şiirler, 2006 Ankara

AĞLAYACAKSIN

Başkalaştı yine gözlerindeki karanlık
sitem mi desem ihtirasımı?
hepsi sende güzel
hepsi sende kanıtsal
yorgun gecelerin katarı gibi
hepsi sana vurgun
hepsi sana istikbal

hücremdesin

bencil gözlerimdesin mercan mercan
siyah sarı sabahlardasın
sulardasın berrak berrak
akacaksın avuçlarıma
döküleceksin parmaklarım arasından
o en kuru topraklarıma

dayanacaksın duvar dibinde biten kuru çamlara;

çatlayacaksın ellerimde nasır nasır
beyazlar açacaksın saçaklarımdan
belireceksin gülerken mimiklerimden
ve göz kapaklarımdan boncuk boncuk
ağlayacak, ağlayacaksın...

◆ **Serdal GÖÇMEN**

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Muhsin Kar'dan Gaziler Günü Mesajı

Rektör Prof. Dr. Muhsin Kar, 19 Eylül Gaziler Günü dolayısıyla bir mesaj yayımladı.

Rektör Prof. Dr. Muhsin Kar, mesajında şu ifadelere yer verdi:

Gazilerimiz, şanlı Türk milletinin kazandığı tüm zaferlerde en ön saflarda mücadele etmiş ve bizim bu günlere gelmemize vesile olmuşlardır.

Milli birliğimizin ve beraberliğimizin yapı taşlarından ve her daim gurur ve onur kaynağı olan gazilerimiz, milletimizin bekası ve refahı için görevlerini ifa etmiş ve bu şerefli unvanı almışlardır.

Bizler de aziz şehitlerimiz ile kahraman gazilerimizin bizlere emaneti olan bu cennet vatanın bağımsızlığı, birliği ve bütünlüğü için ilelebet mücadelemizi sürdüreceğiz.

19 Eylül Gaziler Günü vesilesiyle başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları olmak üzere, aziz şehitlerimizi ve tüm gazilerimizi minnetle anıyor, hayatta olan gazilerimize ise sağlıklı uzun ömürler diliyorum.

İSMAİL ÖZMEL
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE NİĞDE

heyamola
Türkiye'nin Kentleri

doğduğum şehir
NİĞDE

İsmail Özmel

İSMAİL ÖZMEL
BÜTÜN ŞİİRLER

Yunus Emre
Tetikliklerine Eleştirel Bir Bakış

İSMAİL ÖZMEL

İSMAİL ÖZMEL
**NİĞDELİ
ŞAİR ve YAZARLAR**

**TÜRK MUSİKİSİ
VE
KÜLTÜRÜMÜZ**

İsmail ÖZMEL

**55
SORUDA
DÜŞÜNEN
İNSAN**

İSMAİL ÖZMEL

İSMAİL ÖZMEL

**MUHAFAZAKÂRLIK
VE
MEDENİYET**

yab
KUTUP

9 771306 373006

88.SAYI 10 TL
AKPINAR : Yeni Çarşı İş Merkezi
B / Blok • NİĞDE